

Obsah

Úvod	7
Dějiny	8
1. Dějiny třebíčských katolických kostelů	8
1.1 Bazilika sv. Prokopa	8
1.2 Kostel sv. Martina	9
1.3 Kostel Proměnění Páně na Jejkově	11
2. Varhany v Třebíči	11
2.1 Varhany v bazilice sv. Prokopa	11
2.2 Varhany v kostele sv. Martina	13
2.3 Varhany v kostele Proměnění Páně na Jejkově	13
2.4 Varhany ve hřbitovním kostele Nejsvětější Trojice	14
3. Hudební archivy	14
3.1 Hudební archiv kůru v bazilice sv. Prokopa	14
3.2 Hudební archiv kůru kostela sv. Martina	16
3.3 Hudební archiv kůru kostela Proměnění Páně na Jejkově	19

Liturgická hudba na třebíčských kůrech ve druhé polovině 20. stol.	20
1. Chrámové sbory	20
1.1 Chrámový sbor baziliky sv. Prokopa	20
1.2 Svatomartinský chrámový sbor	23
1.3 Chrámový sbor kostela Proměnění Páně na Jejkově	36
2. Významné osobnosti na třebíčských kůrech	37
2.1 Rudolf Urban	37
2.2 PhDr. Otmar Urban	38
2.3 Vilém Novotný	39
2.4 Jaroslav Paik	39
2.5 Bohumil Palát	44
3. Příklady práce zpěváků a sbormistrů	46
3.1 Vzpomínky Heleny Pacnerové	46
3.2 Vzpomínky Jaroslava Paika	49
Závěr	52
Anotace	53
Použitá literatura	54
Přílohy	55

Úvod

Historie města Třebíče se píše od 12. století, kdy byl založen klášter. V mnohých knihách a publikacích si můžeme dohledat různé historické události, kterými si město muselo projít. Například vyplenění města Matyášem Korvínem roku 1468, nebo morová epidemie roku 1765, ale i a mnohé jiné. Co se hudby týče, víme, že kolem roku 1516 bylo při svatomartinském chrámu zřízeno literátské bratrstvo, první na Moravě. V městském archivu je uložena listina, kterou Jan z Pernštejna potvrzuje řád třebíčských literátů. Literátské bratrstvo bylo sdružení, které se zabývalo chrámovým sborovým zpěvem a pečovalo též o všeobecné vzdělání. Můžeme tedy říct, že od této doby, ne-li dřív, byla v Třebíči provozována chrámová liturgická hudba. Díky zájmu, obětavosti a vědomostem Dr. O. Urbana je historie hudby a to nejen chrámové zachována v jeho díle, „Kapitoly z dějin hudby v Třebíči“. Tyto „Kapitoly“, ale nikdy nevyšly jako kniha, pouze na pokračování byly vydávány ve Zpravodaji města Třebíče. Dr. Urban zde popsal hudební dění v Třebíči až do začátku druhé poloviny 20. století.

Tato práce by měla navázat na práci Dr. Urbana, ale soustředí se pouze na hudbu chrámovou, avšak obsáhne hudební dění ve všech katolických kostelech v Třebíči. Po úvodních kapitolách, které stručně popisují historii města a kostelů se druhá část práce věnuje chrámovým sborům, prováděným skladbám a významným lidem, kteří se zasloužili o provozování chrámové hudby při liturgii a tím o důstojnou oslavu Boha našeho Pána, který každého z nás obdařil svými dary.

Hudba a hudební dění popisované v této práci je ukončeno s koncem 20. století, tím však nekončí hudební produkce v Třebíčských kostelech. Přála bych si, aby přečtení této práce bylo povzbuzením pro pokračovatele v tomto záslužném díle.

DĚJINY

1. Dějiny třebíčských katolických kostelů

1.1 Bazilika sv. Prokopa

Roku 1101 byl údělnými knížaty Oldřichem a Litoldem založen v „třebíčském lese“ klášter Panny Marie. Zvolené místo leží na pomezí jejich údělů, brněnského a znojenského. Roku 1104 byl dokončen první kostel, a protože byl klášter obsazen mnichy benediktinské řehole, byl zasvěcen sv. Benediktovi. Třebíčský klášter byl po Rajhradu a Hradisku u Olomouce třetím klášterem na Moravě.¹ Zprávu o založení kláštera i s citací části zakládací listiny známe z opisu Kosmovy kroniky, do jejíhož textu ji vsunul neznámý třebíčský mnich.²

Původní kostel byl s velkou pravděpodobností dřevěný a jeho podoba ani umístění není známo. O stavbě baziliky sv. Prokopa se nedochovaly žádné zprávy. Začátek stavby je podle současných názorů kladen do 20. let 13. století a její dokončení kolem roku 1270.³ Je zřejmé, že stavba byla prováděna v několika etapách a některá místa naznačují, že nebyla dokončena podle původního projektu. Problematika stavby ani časový sled jejího postupu nejsou v současné době dostatečně objasněny.

Při vpádu vojska Matyáše Korvína do Třebíče roku 1468, kdy bylo prakticky zničeno celé město, byla při obléhání kláštera poškozena i bazilika. Byla zničena jižní kaple a poškozena věž, která musela pak být roku 1502 stržena. Škody se prohlubovaly i v dalších letech, kdy byla bazilika používána pro hospodářské účely. To už mniši v klášteře nabyli. Klášter byl zastaven. Vilém z Pernštejna, tehdejší majitel města vyplatil věřitele a zaplatil všechny dluhy kláštera, ale benediktini už neměli prostředky, aby mohli vykoupit svůj bývalý majetek zpět. Pernštejnové prodali klášter Osovským z Doubravice a ti jej začali přestavovat na zámek. Vdova po Smilu Osovském Kateřina z Valdštejna roku 1628 postoupila třebíčské panství svému bratru Adamovi z Valdštejna, a tento rod vlastnil zámek až do roku 1945. Roku 1697 byla již bazilika v takovém stavu, že když se začalo rozestupovat obvodové zdivo,

¹ Srov. Žamberský Antonín, Uhlíř Jiří; *BAZILIKA bývalého opatství benediktinů V TŘEBÍČI*, Třebíč Arca JiMfa 1995, Dějiny Třebíčského zámku – bývalého opatství benediktinů, str. 13

² Srov. *Ibid.*, Poznámky, č. 4, str. 32

³ Srov. *Ibid.*, Proměny baziliky, str. 18

což je dodnes zřetelně patrné, musela být snesena pádem hrozící klenba hlavní lodi. Po roce 1700 začali Valdštejnové s opravou. Nejprve byl presbytář s mnišským chórem upraven na zámeckou kapli. Rok 1726 byl pak povolán stavitel František Maxmilián Kaňka, podle jehož projektu byla oprava celého chrámu dokončena. Byla nově zaklenuta hlavní loď, dostavěno západní průčelí se dvěma věžemi. V místě dnešního hudebního kůru byly zrušeny zámecké sály a zbrojnice.⁴ Místnost v jižní věži je přístupná ze zámku a slouží dnes jako zázemí pro účinkující na koncertech konaných v Kamenném sále zámku.

Jak mělo vypadat západní průčelí podle původního projektu, není známo. Snad mělo být zakončeno apsidou a měl tu být vyvýšený západní chór s kryptou, z níž vznikla západní předsíň pod kůrem, která však pochází až z roku 1727.⁵

Pro hudební doprovod bohoslužeb mělo možná sloužit lektorium, z něhož se zachoval jen ornament na pískovcových kvádrech ve spodní části triumfálního oblouku.

Současnou podobu dostala bazilika v letech 1924 – 1935. Nejpodstatnější částí opravy, která probíhala podle projektu Kamila Hilberta, bylo zbourání nefunkčních, dodatečně přistavěných opěr a odstranění omítky.⁶

1.2 Kostel sv. Martina

Původní kostelík, založený třebíčskými benedikty v roce 1115 byl zřejmě dřevěný a byl situován mezi osady Stařečka, Horka a Jejkov. Město Třebíč bylo založeno o více než 100 let později. Jak postupoval stavební vývoj tohoto kostelíka, není známo. Pozdější kamenný kostel měl shodný půdorys s nynějším presbytářem. Jeho klenba pochází z doby kolem roku 1270, kdy již byla dostavěna bazilika a část stavební huti mohla opravovat kostely v okolí. Pro tuto domněnku hovoří fakt, že v severní stěně presbytáře jsou použity stejné kvádry jako v bazilice. Kostel se stal součástí tehdy budovaného města. Když dal v roce 1335 markrabě moravský, pozdější císař Karel IV. Třebíči rozsáhlá městská práva, a také povinnost obehnat

⁴ Srov. Žamborský Antonín, Uhlíř Jiří; *BAZILIKA bývalého opatství benediktinů V TŘEBÍČI*, Třebíč Arca JiMfa 1995, Proměny baziliky, str. 18

⁵ Srov. Ibid., kap. K jednotlivým částem baziliky, str. 27

⁶ Srov. Ibid., kap. Proměny baziliky, str. 19

město hradbami, zůstal kostel uvnitř hradeb, poblíž Vídeňské brány. Brzo potom bylo započato se stavbou věže. Kostel byl rozšířen, jeho loď však ještě k věži nedosahovala.

Za vpádu Matyáše Korvína byl velmi poškozen i kostel sv. Martina. K jeho opravě došlo až po 15 letech, za Viléma z Pernštejna. Památkou na tuto dobu jsou dveře do sakristie s Pernštejnskými znaky.⁷

Podle záznamu z roku 1662 měl v té době klenbu jen presbytář, loď měla dřevěný strop a kůr byl z hrubých prken. V listině nalezené roku 1699 se praví, že na tomto kůru stály „veliké“ varhany pořízené roku 1641. Právě roku 1699 došlo k přemístění varhan na „dolní“ kůr. Zmiňují se také dva zděné kůry, což jsou nepochybně oratoře po obou stranách presbytáře. Velká stavební úprava proběhla na počátku 18. století. Byly přistavěny boční kaple sv. Anny a sv. Josefa. Roku 1716 byl zbořen dřevěný kůr, rozšířeny boční lodě nad nimi zbudovány galerie a celý chrám byl propojen s věží.⁸ Nynější kůr byl postaven roku 1718. V souvislosti s historií oprav kostela se sluší zmínit jméno Stefana Pagona (též Pagan, Pagoni) umělce, který se na opravách podílel. V literatuře je uváděn jako italský houslař žijící v Třebíči. Pokud je známo, nebyl nalezen žádný jeho hudební nástroj, zato kostel sv. Martina je vyzdoben několika jeho pracemi z oboru řezbářství, např. oltář sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Václava, kazatelna z roku 1717.⁹

Po roce 1750 byly pořízeny portálové oltáře se sochařskou výzdobou, hlavní s netypickým zobrazením sv. Martina s jeho atributy a oltáře v obou bočních kaplích. Všechny jsou dílem Josefa Winterhaltera. K další velké opravě došlo roku 1905. Byla vyměněna okna a dveře, chórové lavice a zastřešení bočních kaplí. Nástrpní fresky byly přemalovány profesorem třebíčského gymnázia Josefem Kozlanským.¹⁰ Roku 1969 byly v hlavní lodi přemalby odstraněny a původní fresky, výjevy ze života sv. Martina, snad od Josefa Winterhaltera, zakonzervovány pro případ pozdější restaurace. Ta byla provedena v roce 2003. Kozlanského přemalby zůstaly v bočních kaplích.

⁷ Srov. Zejda Radovan; *Dějiny chrámu sv. Martina v Třebíči*, Třebíč ArcaJiMfa 1997, Vnitřní zařízení a jeho vývoj str. 26

⁸ Srov. Ibid., kap. Varhany str. 27

⁹ Srov. Ibid., kap. Vnitřní zařízení a jeho vývoj str. 21

¹⁰ Srov. Ibid., kap. Zasvěcení chrámu a jeho stavební vývoj str. 9

1.3 Kostel Proměnění Páně na Jejkově

Klášterní kapucínský kostel na Jejkově zasvěcený Proměnění Páně byl postaven v letech 1686 – 1693 stavitelem kapucínem Jiřím Mnichovským na místě, kde dříve stávala bratrská modlitebna se zvonící. Světící biskup olomoucký Jan Josef hrabě Breuner, kostel posvětil 15. října roku 1693.¹¹ Kostel je prostý jednoduchý v duchu františkánského řádu. Na hlavním oltáři je velký obraz Proměnění Páně na hoře Tábor od italského malíře žijícího v Chrudimi Josefa Cereghettiho přibližně z roku 1750.

Věž byla ke kostelu přistavěna až v roce 1884 z prostředků P. Alberta Chlumeckého kvadriána kláštera. Tři zvony do věže byly pořízeny z příspěvků několika štedrých sousedů z Jejkova. Kapucínské kostely věže nemají, proto je třebíčský vzácná výjimka. Zvony ovšem během druhé světové války postihla rekvizice.¹² 7. 4. 1942, byly odvezeny pro válečné účely.

Nové zvony se do věže kostela dostaly až v roce 1997 a to jen díky nečekanému finančnímu daru Mons. Františka Rýpara z Říma. Studoval totiž v mládí na serafínské škole v Třebíči a ve svém stáří chtěl projevit vděčnost kapucínům a poslal svému spolužákovi místnímu duchovnímu správci P. Antonínu Zdeňkovi Kovářovi, OFM Cap finanční dar, ze kterého se pořídili varhany a čtyři zvony. Na zvony ještě přispěl pan Jan Mandl, člen chrámového sboru a dlouholetý kostelník.¹³

2. Varhany v Třebíči

2.1 Varhany v bazilice sv. Prokopa

Rok 1910 byly z iniciativy podklášterských farníků v čele se starostou mlynářem Pohankou, pořízeny nové varhany, které nahradily malé, mohutnému prostoru chrámu neodpovídající varhany, přenesené sem za josefínské reformy pravděpodobně ze zrušeného kláštera servitů v Jaroměřicích. Postavila je za 10 000 zlatých kutnohorská firma Emanuel

¹¹ Pacnerová Helena, *Výpisy z Jejkovské farní kroniky pro technického administrátora děkanství*, r. 1993 (psáno rukou)

¹² srov. Horácké noviny; pátek 18. 2. 2005; čl. Klášterní kapucínský kostel na Jejkově, autor Jiří Joura

¹³ srov. Naše společenství, měsíčník třebíčských farností, ročník VIII, č. 2, 2. února 1997

Stein a Bohumil Tuček. Byl to dvoumanuálový nástroj s 25 znějícími hlasy v romantické dispozici, vestavěný do dvoudílné skříně respektující velké západní okno. Původně stál poměrně blízko zábradlí kůru, o několik metrů dozadu na vyvýšené pódium byl přemístěn až později. Tyto varhany byly poprvé rekonstruovány na počátku 70 let, byla změněna jejich dispozice na klasickou při zachování počtu rejstříků. Práci provedl varhanář Karel Zadák z Brna.

K rozsáhlejší přestavbě bylo pak přikročeno v roce 1992. Došlo k rekonstrukci skříně druhého manuálu, ten byl rozšířen o tři rejstříky, což do jisté míry supluje chybějící tehdy finančně nedostupné jazykové rejstříky. Byla provedena petrifikace, zapojen nový ventilátor a pořízen nový hrací stůl. Práce prováděl pražský varhanář Jiří Franc, hrací stůl dodala kutnohorská firma Organa.

2.2 Varhany v kostele sv. Martina

Současné varhany na Svatomartinském kůru vznikaly postupně. Nejstarší částí je pozitiv v zábradlí kůru a boční části varhanní skříně. Takové varhany postavil v roce 1796 varhanář Jan Komorník z nedalekých Rouchovan. Prameny uvádí, že měly 16 rejstříků. Někde bývá uvedeno, že Komorník rozdělil skříň do dvou částí kvůli oknu v průčelní zdi, to však nepřichází v úvahu, protože v té době byl již kostel spojen s věží. Byl však spíše respektován vstup do klenuté místnosti ve věži, kde byly dříve uchovávány městské cennosti. Roku 1883 přistavěl střední část velmi citlivě náhodský varhanář Josef Andrýs. Předtím bylo toto místo vyplněno plátnem s namalovanými píšťalami. Zde stojí za zmínku nálezy v místnosti ve věži, do které je dnes přístup pouze přes varhanní skříň. Je tu torzo ozdobného rámu, jehož vrchol připomíná lyru, tedy hudební motiv, což vzbuzuje domněnku, že se jedná o rám na zmíněné plátno. Tuto verzi podporuje i nápis na rámu: Antonín Čeloud – kostelník 1883. Čeloud je autorem známých třebíčských betlémů, tedy zručný malíř, byl též písmomalířem a pozlacovačem a letopočet souhlasí s odstraněním plátna při dostavbě varhan. *(příloha č. 1)*

Po opravě kostela roku 1905 varhany vyčistil a doplnil třebíčský varhanář, Jan Zachystal. Dr. Urban ve svých Kapitolách z dějin hudby v Třebíči uvádí, že není známa

dispozice tehdejších varhan.¹⁴ Považuji proto za vhodné zde uvést další publikaci, kde se o svatomartinských varhanách pojednává. Dějiny chrámu sv. Martina v Třebíči Radovana Zejdy, vydané v roce 1997 a dnes těžko dostupné, dispozici varhan z roku 1905 uvádějí. Naopak spis Historie varhan děkanského chrámu sv. Martina v Třebíči vydaný Dr. Bohuslavem Laňkem v Prachaticích r. 1985, který je z velké části doslovným opisem Kapitol Dr. Urbana, nepřináší žádné nové poznatky, naopak dezorientuje a informuje nepřesně a to nejen o opravách v letech 1905 a 1931, ale kupodivu i v případě současné dispozice.

V roce 1931 byl do původní skříně instalován nový nástroj krnovské firmy bratří Riegerů. Byl dodán nový hrací stůl, a pozitiv v zábradlí kůru zůstal neosazen. Nástroj měl 28 rejstříků.

Roku 1971 byla podle návrhu profesora brněnské konzervatoře varhanního virtuosa Josefa Pukla, romantická dispozice přestavěna na klasickou. Práci provedl brněnský varhanář Karel Zadák.¹⁵

V současné době je rozhodnuto, že budou pořízeny nové varhany, opět vestavěné do historické skříně.

2.3 Varhany v kostele Proměnění Páně na Jejkově

Až do roku 1959 stály na kůru jejkovského kostela Andrýsovy varhany z doby kolem roku 1880, přestavěny před rokem 1920 tišnovským varhanářem Janem Mudrochem na pneumatickou trakturu.¹⁶

V roce 1959 byly pořízeny nové varhany krnovské firmy o dvou manuálech a 23 rejstřících v klasické dispozici. Budování těchto varhan bylo rozděleno na dvě etapy. První etapa do roku 1961 stála 146 738,- Kčs. Varhany byly dokončeny v roce 1962. S tímto nástrojem však velká spokojenost nebyla.

¹⁴Srov. Urban Otmar; *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 53

¹⁵Srov. Zejda Radovan; *Dějiny chrámu sv. Martina v Třebíči*, Třebíč ArcaJiMfa 1997; Varhany str. 28

¹⁶Srov. Urban Otmar; *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 71

Nové digitální varhany byly dovezeny 17. 12. 1996. Varhany dodala firma Organ servis, Hudební nástroje – Fila, Olomouc, tř. Spojenců 12. Značka „Viscount Jubileum 230“ v ceně 145 tisíc. Celková instalace včetně reproduktorů byla uhrazena částkou 180 tisíc Kč. Peníze na tyto varhany daroval Mons. František Rýpar z Říma. Varhany světil 22. 12. 1996 P. Jiří Paďour, OFM Cap, pomocný biskup pražský.¹⁷

V současné době se jedná o přestavbě varhan.

2.4 Varhany ve hřbitovním kostele Nejsvětější Trojice

Po zdařilé přestavbě Komorníkových varhan u sv. Martina, bylo Josefu Andrysovi zadáno postavení nových varhan v kostele Nejsvětější Trojice na městském hřbitově. V tomto kostele bývaly bohoslužby pouze na svátek sv. Trojice a na den památky zesnulých. Byl proto postaven malý jednomanuálový nástroj s osmi rejstříky. Varhanní skříň tvoří pozitiv v zábradlí kůru, za ní je hrací stůl, a dřevěné píšťaly dvou pedálových rejstříků stojí volně za zády varhaníka. Tento nástroj slouží dodnes.¹⁸

3. Hudební archivy

3.1 Hudební archiv kůru v bazilice sv. Prokopa

Hudební archiv baziliky sv. Prokopa se nachází na kůru ve skříni za varhanami. Sbíрка hudebnin byla po druhé světové válce roztříděna třebíčským rodákem a sbormistrem PhDr.

¹⁷ Pacnerová Helena, *Výpisy z Jejkovské farní kroniky pro technického administrátora děkanství*, r. 1993

¹⁸ Srov. Urban Otmar; *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 56-57

Karlem Padrtou. Katalog však zřejmě tehdy vypracován nebyl, a pokud ano, je dnes nezvěstný.¹⁹

Soupis skladeb i s notovými inspicity pořídil v devadesátých letech sbormistr Ladislav Buš. Hudebniny byly Karlem Padrtou rozříděny do tří skupin:

- A) mše a requiem
- B) offertoria, graduale apod.
- C) pange lingua

Je tedy vidět, že rozřídění do skupin, podobně jako v archivu svatomartinském, nerespektuje praktické potřeby chrámového hudebníka. Pro informaci zde uvádím některé skladby z této části archivu. Jsou to např. Diabelliho Missa in C, Vocal – messe J. F. Chmelíčka, Missa in C Jana Thennyho, Offertorium in C Jana Nep. Augusta Vitáska apod. Jednou mší je tu zastoupen také francouzský skladatel F. A. Boieldieu. Mezi pastorálními skladbami najdeme také pastorelu „Vítej malé Jezulátko“. Zajímavostí je, že zatímco u sv. Martina je tato skladba zaznamenána jako dílo J. O. Novotného, tady je připisována Václavu Brančovi, jenž byl regenschorim právě u sv. Martina. Opisovači těchto skladeb byli většinou učitelé podklášterské školy.

Bušův katalog je umístěn u hudebnin na kůru jedna kopie také ve farním archivu. V jeho závěru uvádí Ladislav Buš soupis skladeb, které předtím evidovány nebyly a nejsou také číslovány. Zařadil je do skupiny D a E. Jedná se převážně o skladby, pocházející z první poloviny 20. století. Jsou tu mše Fr. Gregory, Fr. Kolaříka, Fr. Picky, Bohuslava Jeremiáše, Viléma Blažka a dalších, Hromádkovo Te Deum, Pange lingua Emila Háby, Třebíčské koledy a vánoční fanfára Zdeňka Kaňáka, Vánoční ukolébavka Břetislava Bakaly apod. Některé tyto dříve neevidované skladby pocházejí z majetku Karla Padrty, který je při svém odchodu z Třebíče zřejmě do archivu věnoval.

¹⁹ Srov. Urban Otmar; *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 74

Je třeba se zmínit i o několika skladbách třebíčského autora, učitele Bohumila Paláta, které měly v bazilice premiéru, a na jejichž provedení se autor, vynikající houslista, sám podílel.

Ve druhé polovině dvacátého století, za působení sbormistra Ladislava Buše byly z archivu mimo jiné provedeny tyto skladby:

Karl Ditters von Dittersdorf: Aria de Beata Maria virgine

J. N. A. Vitásek: Offertorium

Václav Pichl: Plaude turba angelica

Dále v podání místního sboru zazněly skladby Antona Diabelliho, několik pastorel apod.

3.2 Hudební archiv kůru kostela sv. Martina

Největší sbírku hudebnin ze tří třebíčských kostelů má děkanský chrám sv. Martina. Její nejstarší skladby pocházejí z konce 18. století. Ze starších materiálů, které tu jistě existovaly, neboť je známo, že se na svatomartinském kůru hudba provozovala již mnohem dříve, se bohužel nic nezachovalo.

O vznik nejstarší části sbírky, jak ji známe v dnešní době, se největší měrou zasloužil kantor Václav Branč a příslušníci rodu Strnišťů. Jan Pavel Strniště již při svém příchodu do Třebíče přinesl svoje hudebniny z bývalého působiště, a v Třebíči je ještě rozmnožil. Stejně tak jeho syn Jindřich, který byl rektorem místní školy a svatomartinským regenschorim dlouhých čtyřicet let, pořídil velké množství notového materiálu. Po roce 1900 byl velmi pilným opisovačem učitel Josef Blahovec. Jakousi raritou je, že snad pro nedostatek papíru, psal party na zadní strany výkresů z pokračovací školy, a také různých oznámení. A tak se tu zachovala řada tehdejších pozvánek na akce pořádané třebíčskými spolky, a také množství svatebních a smutečních oznámení.²⁰

Archiv v roce 1946 uspořádal absolvent třebíčského gymnázia, tehdejší posluchač muzikologie na filozofické fakultě Masarykovy univerzity Dr. Jan Trojan. Byly pořízeny desky a hudebniny uloženy ve skříni na kůru. Podle informace Dr. Urbana byl tehdy vypracován

²⁰ Paik Jaroslav; *Kronika svatomartinského kůru v Třebíči*, (ručně psaná, nestránkovaná)

pouhý seznam, katalog však nikoli. Žádný seznam však nebyl nalezen ani na kůru, ani na faře. Při přípravě výstavy „Hudba na svatomartinském kůru“ v roce 1994 byl však zcela náhodně nalezen v Okresním archivu kartičkový katalog, který tam Dr. Urban prodal. V té době byl však již archiv tříděn jiným způsobem. Původně nebyly skladby řazeny podle liturgických období, což je u chrámové hudby podstatné. Toto vše se týká pouze nejstarší části sbírky, k roztřídění novějších hudebnin již tehdy nedošlo.

Obsah této části svatomartinské sbírky hudebnin je velmi pestrý. Jsou tu zastoupeni známí skladatelé, jako např. F. X. Brixi, Jan Nep. Hummel, František Krommer – Kramář, Vincenc Mašek, Gottfried Rieger nebo Josef Drechsler, ale také skladatelé místního významu, o kterých nevíme vůbec nic, nebo jen velmi málo, např. Karel Kumpošt, Karel Bor. Štross, Pokorný, Golletz, Šrámek, Štika, Kiselo apod. Z hudebníků, kteří přímo na svatomartinském kůru působili, jsou tu zastoupeni již dříve jmenovaní Václav Branč a Jindřich Strniště starší.

Pokud si všímáme skladeb, které se tu vyskytují, najdeme množství latinských mší, různé litanie, offertoria a graduále pro různá liturgická období, desítky Pange lingua a jiné. Vánočních skladeb je zde překvapivě málo. Není tu žádná pastorela Jakuba Jana Ryby, ani Jana Ev. Kypty z poměrně nedaleké Telče.

Když v devadesátých letech začal Jaroslav Paik pořizovat soupis skladeb, zjistil, že skladby popisované v Urbanových Dějinách hudby v Třebíči v obálkách chybí. Podle jeho informací není pravděpodobné, že by někdo skladby vyhledal až na základě Urbanova spisu. V té době už J. Paik na kůru působil a zřejmě by o tom věděl. Skladby se nepodařilo najít. Tři z nich se však přesto do svatomartinského archivu dostaly. Rybovu Missu solemnis z jiného archivu opsal Ladislav Buš, a partituru na kůr věnoval, stejně jako partituru anonymní Opery de passione D. N. J. Ch., kterou za 3000,- Kč koupil od Dr. Urbana! Ten pak po roce 2000 vrátil ještě Šrámkovo Requiem.

Hudebniny v současné době uložené na kůru jsou jen částí původní sbírky. Asi v osmdesátých letech 19. století, kdy většina skladeb přestala být provozována, byly notové materiály bez jakéhokoliv roztřídění odloženy za varhany. Ve 30. letech minulého století z nich pracovníci Hudebně-historického oddělení Moravského muzea v Brně vybrali k zařazení do svých fondů 61 skladeb.

Další část svatomartinské hudební sbírky se dostala do Ústavu dějin hudby Moravského muzea asi roku 1974. Daroval ji tam nějaký důchodce z Dřevohostic. Z Třebíče byl tento hudební materiál odvezen, zřejmě ne se zlým úmyslem, mezi léty 1941 – 44 za působení Jaroslava Srovnalíka, který z Dřevohostic pocházel. Jednalo se o 48 skladeb, mezi nimiž byly Mozartovy mše, Haydnových Sedm slov Páně, a také zajímavá Brančova pastorela. Ačkoliv byl zcela jasný jejich původ, nebyly bohužel vráceny původnímu vlastníkovi.

Poslední částí sbírky starých hudebnin se nějaký čas zabýval sbormistr Jaroslav Paik. Byly to nezařazené skladby, většinou naprosto neuspořádané jednotlivé party, z nichž některé chyběly v již zařazených skladbách, jiné se vůbec zařadit nepodařilo, neboť např. v orchestrálních partech, kde samozřejmě není text, a často chybí název i autor, je určení skladby velmi složité. Přece se však našlo několik kompletních skladeb, třeba Eja vos pastorculi Vincence Maška, anonymní Omnes gentes, Píčova basová árie a další.

V novější části hudebního archivu jsou skladby pocházející z 1. poloviny 20. století. Jsou již tištěné, z českých vydavatelů jsou tu např. pražský Mojmir Urbánek, nebo brněnští Pokoj a Pazdírek. Často jsou tištěné jen partitury, ostatní hlasy, jak zpěvní, tak i orchestrální jsou opisované, a jejich množství svědčí o značném počtu zpěváků i hudebníků. Jmenujme např. několik mší Vojtěcha Říhovského, Františka Picky, Ant. Hradila, nebo V. E. Horáka. Od německých vydavatelů můžeme vidět skladby rodáka z polských Vambeřic Ignáce Reimana, nebo Fr. Schöpfa či Josefa Grubera.

Zmiňme tu některé skladby, které byly z archivu svatomartinským sborem realizovány. Z nejstarší části to byly např. Missa in B a Eja vos pastorculi Vincence Maška, Haec dies Karla Bor. Strosse, Režného Regina coeli, Brančovo Pange lingua, Koželuhovo O salutaris, původně též připisované Brančovi. Dále latinské mše Kryšpína Josefa Taschkeho nebo Františka Škroupa, Brixiho Missa pastoralis, pastorely Pokorného, Novotného a Ruprechta, několik drobných skladeb Jindřicha Strniště st., anonymní Pange lingua, Omnes gentes, Regina coeli a také Opera de passione Domini nostri Jesu Christi.

Z novější části archivu pak byly provedeny např. Missa Loretta nebo česká mše op. 74 Vojtěcha Říhovského, Missa in F op. 17 Františka Picky, Missa quinta V. E. Horáka a Česká

mše Jaroslava Očenáška. Dále kromě mnoha drobných skladeb zazněly také vánoční mše Antonína Hradila, Josefa Martínka nebo Víta Kmenta.²¹

3.3 Hudební archiv kůru kostela Proměnění Páně na Jejkově

Nejstarší část jejkovské hudební sbírky pochází z počátku 19. století. Tehdy zde byl duchovním správcem třebíčský rodák P. Tertulián Přerovský, a je pravděpodobné, že když v mládí poznal hudební dění na kůru svatomartinském, chtěl později něco podobného i ve svém kostele na Jejkově. I později se na Jejkově na pořizování notového materiálu podíleli kněží, zatímco ve zbývajících dvou chrámech to byla výhradně starost kantorů a varhaníků.

Zastoupení autorů je podobné jako v ostatních sbírkách. Proto jmenuji autory, kteří se tam nevyskytují, nebo ještě jmenování nebyli. Jsou to např. Jan Tobiáš Becker, Emanuel Faulhaber, Jan Fryček, František Kadleček, Antonín Matyáš Krommer, strýc známějšího Františka Kommera, F. X. Labler, Jan Trampusch, Huber, Cibulka, Prokeš, Vocelka a další.

Když byla na jejkovském kůru v roce 1877 zrušena vokálně instrumentální hudba, byly tyto skladby, sice již nepotřebné, pečlivě zaevidovány a uloženy v klášterní knihovně. Podle tehdejšího soupisu obsahovala sbírka 170 skladeb. Můžeme ji rozdělit na dvě části. První, z počátku 19. Století, obsahuje díla provozovaná tehdy na kůru, pořizena různými opisovači, a druhou, ve které jsou hudebniny z majetku P. Tadeáše Freise, kvardiána kláštera, který tu působil v letech 1832 – 1877, a byl nejen milovníkem hudby, ale také výkonným hudebníkem. Později byla sbírka doplňována dalšími hudebninami, např. skladbami ze sbírky J. V. Pospíšila.

V novější době, tedy v druhé polovině 20. století, nebyla v jejkovském kostele hudba z nejstarší části archivu prakticky vůbec provozována. Výjimku tvoří tzv. Třebíčská jitřní mše, kterou se také Dr. Urban podrobně zabýval. Skladba byla dlouhou dobu považována za dílo Jakuba Jana Ryby, na některých partech se dokonce vyskytovalo jeho jméno, a za jeho skladbu je ještě dnes považována na některých místech mimo Třebíč. Není to dílo původní. Jeho předlohou byla poměrně jednoduchá vánoční mše (V. Mýtný?). K ní jsou tu dokořponovány různé mezihry, zařazeny nápěvy nebo celé části různých pastorel.

²¹ Informace o archivu poskytl Jaroslav Paik v listopadu 2010

Dr. Urban vyslovil domněnku, že autorem takto upravené mše je učitelský pomocník z jejkovské školy Josef Tetínek. Vypočítal také, kde se Tetínek za svého života mohl s kterým nápěvem seznámit. Pro tuto domněnku hovoří skutečnost, o které ani Dr. Urban nevěděl. Ve svatomartinském archivu našel J. Paik nezaevidovanou pastorelu Vincence Maška Eja vos pastorculi se sólovým tenorem, která je celá, ovšem s českým textem použita ve zmíněné mši. Jakýkoliv nápěv se dá prostě odposlouchat, ale pokud jsou opsány i doprovodné nástroje, musel mít autor k dispozici kompletní materiál. A to v Třebíči mít mohl, protože opis Maškovy pastorely pochází přibližně z doby, kdy byla mše vytvořena. (příloha č. 2) Je pravděpodobné, že pokud by Tetínek znal autora uvedené pastorely, asi by ji nepoužil. Na opisu ze svatomartinského archivu však není autor uveden. Podle názoru J. Paika, mše zřejmě ani nebyla dokončena, protože její prostý závěr bez jakéhokoliv vyvrcholení nebo dohry neodpovídá bohatému instrumentálnímu doprovodu na jiných místech skladby. Pro tuto verzi by mohl hovořit fakt, že Josef Tetínek zemřel nedlouho před prvním provedením této mše.²²

LITURGICKÁ HUDBA NA TŘEBÍČSKÝCH KŮRECH VE DRUHÉ POLOVINĚ 20. STOLETÍ

1. Chránové sbory

1.1 Chránový sbor baziliky sv. Prokopa

O chránovém sboru v bazilice sv. Prokopa v Třebíči toho mnoho nevíme. Je známo, že ve čtyřicátých letech Dr. Karel Padrta vedl sbor v bazilice, který byl schopný, alespoň občas kvalitní produkce.²³ Existuje jedna nekvalitní, černobílá fotografie z roku 1942 s popisem „Zámecký pěvecký sbor 1942“, ale nikdo z pamětníků o něm nic neví. Na fotografii se

²² Tento názor jsem se od Jaroslava Paika dozvěděla v listopadu 2010

²³ Srov. Urban Otmar, *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 74

podařilo identifikovat Dr. Karla Padrtu, tehdy ještě studenta třebíčského gymnázia, a jeho sestru. O ostatních nevíme nic.

Karel Padrta po roce 1945 studoval na filozofické fakultě v Brně a současně se věnoval též amatérskému sborovému zpěvu v Třebíči, kde dosáhl dobrých výsledků jako sbormistr mužského sboru Janáček. Tak tomu bylo až do počátku sedmdesátých let, kdy Karel Padrta odešel do Českých Budějovic, kde pak byl profesorem hudební výchovy na pedagogické fakultě.

Z materiálů, které poskytl pan Ladislav Buš, dlouholetý sbormistr na místním kůru, se dozvídáme, o působení chrámového sboru od roku 1970 do roku 1994.

V této době v bazilice zazněly tyto skladby:

Adam Michna z Otradovic:	Ó převeselá novina
	Vánoční zpěvy
	Postní zpěvy
	Výběr z Loutny české
Skladby Zdeňka Pololánika:	Mešní ordinárium (krátce po zkomponování)
	K svatému Prokopovi – Náš lid tě...
	Otče náš
	Svatodušní hymnus (složeno pro třebíčskou baziliku)
Skladby J. J. Ryby:	Česká mše vánoční – Hej mistře
	Pastorela Rozmilý slavičku
	Pastorela Z růže zkvetla lilie
Mir. Venhoda:	Lidová česká mše vánoční na staré motivy (realizace L. Buš)

Bohuslav Jeremiáš:	Vánoční mše – Nad Betlémem vzešlo světlo
Petr Fiala:	Kantáta k sv. Prokopu (složeno pro Letovice)

Skladby citolibských mistrů:

Karel Blažej Kopřiva:	Salve Regina
Václav Jan Kopřiva:	Alma Redemptoris Mater

G. F. Händel: Kéž David (aria z oratoria Josue)

F. X. Brixi: Missa pastovalis in D

Staré evropské koledy (realizace L.Buš)

Koledy z baroka a renesance (realizace L. Buš)

Koledy evropských národů (dle Venhody – v českém překladu i původní; realizace L. Buš)

Zpívané pašije dle nápěvu Karla Eichlera

Staročeské rorátní zpěvy

Latinská mše na motivy Bohuslava Martinů (realizace L. Buš)

Drobné skladby třebíčského Bohumila Paláta

Josef Antonín Plánický: 5 částí z cyklu Opella ecclesiatica

Jan Evangelista Kypka: Česká mše vánoční A dur

Antonín Dvořák: Souborné provedení Biblických písní

Vincenc Mašek:	Eia vos pastorculi (sólo, sbor, orchestr)
Pavel Křížkovský:	Část kantáty Hvězdy dvě se z východu
Alois Musil:	Deset zpěvů z oratoria Stabat Mater

Skladby z nejstarší části archivu spartované L. Bušem

J. A. Vitásek:	Offertorium in C – Factum est silentium
Václav Pichl:	Offertorium in C – Plaude, turba angelica
Karel Ditters z Dittersdorfu:	Ó beata (soprán, orchestr)
Anonym:	Dvě pastorely
Karel Ditters z Dittresdorfu:	Regina coeli

Hudební produkce nacvičoval a vedl Ladislav Buš, při varhanním doprovodu vypomáhal Dr. Otmar Urban, později Marek Buš (syn). (*příloha č. 3*) Účinkoval smíšený sbor, sólisté, smyčcový orchestr, podle potřeby trubky, trombón, flétna, klarinet, tympány aj. Nacvičovalo se na faře. Generální zkoušky a zkoušky s orchestrem byly na kůru.

Po roce 1984 hostoval v bazilice svatomartinský sbor (Vincenc Mašek: Missa in B, V Říhovský: Missa Loretta) a došlo také ke spolupráci všech tří třebíčských chrámových sborů, kdy na vánočních koncertech v několika následujících letech zazněly např. pastorely Koutníka, Brixiho, Pokorného a jiné.

Je nutno se zmínit o dvojím účinkování v bazilice brněnského dětského souboru Kantiléna a o koncertu Filharmonického sboru Brno s dirigentem Petrem Fialou.

Na počátku devadesátých let se pozvolna sbor rozpadal, starší členové vymírali a to, co se dařilo paradoxně za nepřející doby totality, se rozpadalo po roce devadesátém.

1.2. Svatomartinský chrámový sbor

Situace na kůru v 1. pol. 20. stol. je popsána v Urbanových Dějinách hudby v Třebíči. V letech 2. světové války po smrti Antonína Groha roku 1941 nějaký čas suplovali studenti Karel Padrta a Otmar Urban, potom na několik let nastoupil Jaroslav Srovnalík z Dřevohostic, absolvent pražské konzervatoře ze třídy prof. B. A. Wiedermana. Za jeho působení byla hudba na kůru vedena po vyšlapaných cestách. O novou orientaci se pokoušel jeho nástupce, hudební pedagog Jan Rudolf, původem z Bystřice pod Hostýnem. Narážel však na odpor konzervativního prostředí. Po jeho odchodu do operního sboru v Brně suplovala až do roku 1953 sice obětavě, ale velmi laicky, učitelka Božena Hromadová. Byla také pilnou opisovačkou a obohatila tak hudební sbírku o několik skladeb. Od roku 1948 zpíval u sv. Martina dětský pěvecký sbor z tehdejší 1. osmiletky na Horce, řízený učitelkou Marií Weignerovou. (*příloha č. 4*) Stalo se tak na žádost P. Jaroslava Kampfa, který tehdy působil jako kaplan. Ten také pro tento sbor napsal několik skladeb, obtížnější sám řídil. Později se do sboru přihlásili i žáci z dalších trebičských škol, takže čítal asi sto dětí. Sbor zanikl v roce 1959.

V roce 1954 nastoupil jako regenschori na svatomartinský kůr absolvent brněnské konzervatoře ze třídy Eduarda Treglera Vilém Novotný. Ač kvalifikovaný odborník nedosáhl v práci se sborem úspěchu, snad proto, že zpěváci a hudebníci po letech amatérského vedení nebyli ochotni podřídit se jeho pojetí skladeb. Část zpěváků přešla na Jejkov a sbor zanikl. U sv. Martina potom zpíval jen příležitostně ženský sbor hlavně při říjnových pobožnostech a na vánoce. Občas, zvláště ve svatém týdnu, účinkoval sbor mužský. Byl to prakticky sbor, který zpíval ve hřbitovním kostele Nejsvětější Trojice. Zatímco dříve, a také v dnešní době bývaly bohoslužby v tomto kostele jen o poutní slavnosti, počátkem druhé poloviny 20. stol. byly z tohoto kostela vypravovány pohřby trebičských farností. Mužský sbor, na rozdíl od okolních farností, prováděl při pohřebních obřadech kvalitní sbory a capella, a chorální žalmy, jak v kostele, tak u hrobu. Zajímavostí bylo, že sbor měl pro obě farnosti (zámecká farnost tehdy obsazenou faru neměla) stejné obsazení, střídali se pouze varhaníci – sbormistři. Od sv. Martina Vilém Novotný a z Jejkova Rudolf Urban. I ti byli ale přítomni stále, pokud neřídili sbor, zpívali. (*příloha č. 5*)

Z místních hudebních amatérů za dob Viléma Novotného u sv. Martina účinkovali např. houslisté Karel Sušický, ing. František Pelikán. Zpěváci R. Novotná, Ladislav Buš, několikrát také sbor a orchestr z Jejkova řízený Rudolfem Urbanem. Největší hudební událostí té doby pak bylo vystoupení akademického pěveckého sdružení Moravan s dirigentem prof. Josefem Veselkou, který roku 1955 provedl na svatomartinském kůru starou církevní hudbu.

V květnu roku 1965 se podařilo založit stálý ženský sbor, který řídil, tehdy sedmnáctiletý, Jaroslav Paik, na varhany doprovázel V. Novotný, příležitostně také Jaroslav Matys student SPŠS v Třebíči. Sbor měl nejprve zkoušky dvakrát týdně, později jednou týdně po celý rok. Věnoval se snadnějším skladbám, většinou pouze s doprovodem varhan, někdy i 1 – 2 houslí. Sbor zpíval nejen při říjnových pobožnostech a o vánocích, ale během celého roku. Vilém Novotný měl pro práci J. Paika pochopení, rád sbor doprovázel, přinesl i vlastní notový materiál, některé skladby sám harmonizoval a často poradil. Sbor zpíval také při májové pobožnosti v kapličky v Týně a o vánocích roku 1966 spolupracoval při provedení Hradilovy Vánoční koledové mše v bazilice sv. Prokopa. Na vlastním kůru pak provedl Mešní vánoční píseň čáslavského ředitele kůru, ředitele LŠU J. L. Dusíka v Čáslavi, hudebního skladatele Stanislava Macha. Takto ženský sbor pokračoval až do roku 1967, kdy Jaroslav Paik nastoupil vojenskou službu. V následujících dvou letech se zpívaly příležitostně skladby již dříve nacvičené za řízení Anny Paikové. Z nových skladeb stojí za zmínku Říhovského dvojhlasá Missa in honorem scti Josephi, kdy s nácvikem pomáhal P. Antonín Sláma.

Občas hostovali na svatomartinském kůru mimotřebíčtí umělci jako např. ženský pěvecký sbor Krásnohorská z Brna nebo varhanní virtuos Josef Pukl a sólistka Janáčkovy opery Cecílie Strádalová.

Roku 1967 založil P. Antonín Sláma dětský sbor, který čítal asi 40 dětí. *(příloha č. 6)* Sám je doprovázel na varhany. Provedl s nimi řadu drobných skladeb např. Olejníkovu mši Z Andělské hory a Dětskou mši P. Metoděje Slámy harmonizovanou J. Kříčkou.

Od podzimu roku 1969, kdy se Jaroslav Paik vrátil z vojenské základní služby, začal ženský sbor opět pravidelně cvičit.

16. 11. 1969 účinkovalo u svatého Martina Pěvecké sdružení Českomoravské vrchoviny sdružující pěvecké sbory Smetana z Telče, Foerster z Jihlavy, Hlahol a Janáček z Třebíče, doprovázené symfonickým orchestrem složeným z hudebníků těchto tří měst. Skladby J. E. Kypky řídil Dr. Josef Mátl.

Po odchodu P. Antonína Slámy z Třebíče v prosinci roku 1969 převzal Jaroslav Paik i řízení dětského sboru, již jen asi dvacetičlenného. Varhanní doprovod obstaral Jaroslav Matys. (příloha č. 7) Kromě nových skladeb, převzal sbor do svého repertoáru také snadnější skladby prováděné dřív ženským sborem. Za zmínku stojí Posvátný čas vánoční J. Maláta, Ve chrám tvé slávy J. N. Boháče a Třebíčská koledová mše P. J. Kampfa, vše s doprovodem varhan a smyčcového orchestru. Sbor se uplatnil také při jesličkových pobožnostech. Byly provedeny koledy ze Staročeského koledníčku, některé vánoční zpěvy J. B. Foerster a jiné.

Po smrti Viléma Novotného 18. 12. 1970 se až do jara 1972 nepodařilo sehnat varhaníka. Hry na varhany a také doprovázení sboru se ujal v sobotu a v neděli Jaroslav Matys, tehdy již studující v Brně. Ve všední dny pak docházel přes své stáří velmi obětavě Rudolf Urban, jinak činný na Jejkově. Ženský sbor tehdy dosahoval vrcholu svých možností, když prováděl čtyřhlasé skladby (Říhovský, Foerster), úpravy pro čtyřhlasý ženský sbor (Pickovy postní sbory, Ševelovu mši z polských koled) a další, často i s doprovodem smyčcového kvarteta.

Na jaře roku 1972 se jako varhaník přihlásil absolvent brněnské konzervatoře Zdeněk Pech. Převzal řízení dětského sboru a ženský sbor doprovázel na varhany. Dětský sbor se však nedařilo omlazovat a tak některé jeho členky přešly do ženského sboru a v roce 1973 dětský sbor zanikl.

Po odchodu Zdeňka Pecha pokračovali ve hře na varhany opět Rudolf Urban a Jaroslav Matys až do roku 1976. V tomto roce R. Urban zemřel, ing. J. Matys se odstěhoval a situace na svatomartinském kůru se stávala kritickou. Vypomáhal Jan Dvořák, který hrával na varhany na Jejkově.

Do Třebíče se v té době přistěhoval Pavel Salák (*1951) a začal hrát alespoň v sobotu a v neděli, podle zaměstnání. Neměl žádné odborné vzdělání, na varhany se naučil hrát od svého otce, díky velkému talentu se brzy velmi zdokonalil. Vzhledem k tomu, že byl

k dispozici stálý varhaník, mohl se ženský sbor opět věnovat nácvičce nových skladeb. Složení sboru však již nedovolovalo zpívat složitější čtyřhlasé sbory.

V roce 1979 skončila úspěšně dávná snaha o založení smíšeného sboru. Nejprve byla nacvičena snadná Halíkova Česká mše, dále pak několik drobných skladeb. Velký úspěch měla Hradilova Vánoční koledová mše se smyčcovým orchestrem o vánocích 1979. Během několika dalších let fungovaly oba sbory, ženský i smíšený samostatně. Z významnějších skladeb provedl ženský sbor Hallerovu Missu tertiu, smíšený sbor Pickovu Missu brevis op. 43 a anonymní českolatinskou vánoční mši D dur.

V následujících letech nastudoval smíšený sbor mimo jiné tyto skladby:

J. B. Foerster:	Meditbor, Laudate Dominum
B. A. Wiedermann:	Scapulis suis
St. Mach:	Regina coeli
J. Martínek:	I. česká koledová mše
T. L. Victoria:	Jesu dulcis memoria
G. P. Palestrina:	O bone Jesu
A. Roselli:	Adoramus te Christe
V. Říhovský:	Missa loretta
F. Pícka:	Hosanna
V. Kment:	Vánoční mše

Ženský sbor zpíval kromě mnoha drobných skladeb Paikovu Vánoční koledovou mši, Říhovského Křížovou cestu a ukázky z Michnovy Loutny české.

2. 6. 1982 zemřel děkan P. Jaroslav Kampf. Svatomartinský sbor se s tímto hudebníkem a milovníkem chrámové hudby rozloučil dvěma smutečními sbory a několika dalšími skladbami. Před mší svatou vystoupil ve dvou skladbách samostatně smyčcový orchestr. Při obřadech zpívala také schola bohoslovců za varhanního doprovodu P. Josefa Olejníka.

19. 9. 1982 hostoval u sv. Martina velmi dobrý chrámový sbor z Opavy s dirigentem Karlem Kosterou. Provedl zde Doušovu mši ke cti svatého Václava a Mozartovo Tantum ergo.

V roce 1982 založil Jaroslav Paik dětský sbor. (*příloha č. 8*) Od října se začalo zkoušet ve farní kanceláři v „zámku“,²⁴ díky pochopení děkana P. M. V. Dočekala. Bylo však dohodnuto, že do sboru budou chodit děti ze všech tří třebečských farností a sbor bude zpívat ve všech kostelích. Na varhany doprovázel Karel Tomek, který se v té době střídal s Pavlem Salákem u svatomartinských varhan a také stále častěji doprovázel smíšený sbor.

V roce 1983 se činnost smíšeného sboru zintenzivnila, ženský sbor naopak samostatně vystupoval podstatně méně.

O velikonocích měly dobrý ohlas dvojsbory Adama Michny, Melchiora Vulpia a Jana Campana Vodňanského s ozvěnou zpívanou kvartetem na boční oratoři. Z dalších skladeb provedených v tomto roce uvedme tyto:

J. Očenášek:	Česká mše
J. Kampf:	Kdo Boha má
J. Rudolf:	Žehnej Matko
J. J. Ryba:	Pastorela Srdce plesá
T. N. Koutník:	Pastorela Hej, hej, jeden i druhý
Pokorný:	Pastorella bohémica
F. X. Brixi:	Pastores

U sv. Martina vznikl malý sbor mládeže. Jeho založení bylo spontánní odezvou na nedostatek příležitosti k uplatnění mladých lidí v chrámové hudbě takového stylu, který je jim blízký, ale který je zároveň na takové úrovni, jakou si chrámová hudba zasluhuje. Činnost sboru se prozatím omezovala na čtyřhlasé úpravy „rytmických“ písní, někdy s doprovodem kytary. Sbor řídil Karel Tomek (* 1963), který také pro sbor písně z různých zpěvníků pro mládež sám upravoval. (*příloha č. 9*)

V roce 1984 došlo ke spolupráci všech tří chrámových sborů. Byla společně nacvičena Říhovského Česká mše op. 74 a postupně provedena ve všech třech chrámech.

²⁴ „zámek“ – tak se říkalo bazilice sv. Prokopa, kostel sv. Martina byl nazýván „farní“ a kostel Proměnění Páně na Jejkově je dodnes nazýván „klášter“.

(příloha č. 10) O vánocích byl uspořádán vánoční koncert, na kterém se podílely všechny tři třebíčské chrámové sbory, a tento koncert se stal tradicí na několik let.²⁵

Z místního archivu byla realizována Missa in B Vincence Maška a byla provedena na svátek sv. Martina. O vánocích byly provedeny tyto skladby

Dětský sbor:	J. Malát:	Posvátný čas vánoční
Ženský sbor:	A. Michna:	Vánoční zpěvy
Smíšený sbor:	A. Hradil:	Vánoční koledová mše
	Fr. Kolařík:	II. Pastýřská mše

O velikonocích provedl smíšený sbor společně s dětským sborem, který byl již na počátkuzániku a samostatně vystupovat nemohl, Ebenova Cantica Comeniana.

Při příležitosti 1100 výročí smrti sv. Cyrila a Metoděje provedl sbor Budíkovo Cyrilometodějské proprium a dva cyrilometodějské sbory ze svatojánského kancionálu.

19. 5. 1985 Proběhla oslava 20 let trvání ženského sboru. Mimo jiné byly provedeny skladby Ave Královno míru J. Máchy (vůbec první skladba nacvičená tehdy před 20 léty ženským sborem) a Paikovo Te Deum.

Ve vánoční době vystoupily u sv. Martina chrámový sbor z Mrákotína, chrámový sbor Brno – venkov a chrámový sbor z Brna – Zábřovic, který řídil Zdeněk Hatina a provedl Führerovu Missu pastoralis.

V postní době roku 1986 byly provedeny tyto významnější skladby:

G. P. Palestrina:	Popule meus
A. Lotti:	Vere languores nostros
J. Gallus:	O salutaris

Na velikonoce byla nacvičena Missa bohémica op. 38 Josefa Foerstra.

V této době byl svatomartinský archiv obohacen o některé skladby brněnského hudebního skladatele Františka Emmerta. Ne všechny jsou proveditelné místním

²⁵ Zmínka o spolupráci je i v předešlé kapitole „Chrámový sbor z baziliky“

chrámovým sborem. Některé pro obtížnost, jiné pro nedostatek zpěváků. Do repertoáru byly zařazeny, a za účasti autora 18. 5. 1986 poprvé provedeny, tyto skladby.

Přijď Ježíši

Česká mše

Magnificat

Při mariacelské slavnosti byly realizovány 3 skladby z nejstarší části zdejšího archivu:

Schuster: Diffusa est gratia

Rieder: Prope est Domines

Singer: Tota pulchra

Při říjnových pobožnostech zazněla Emmertova Modlitba k Panně Marii pro ženským dvojhlas a cap. Na slavnost sv. Martina připravil smíšený sbor Českou mši „Otcí!“ Aloise Michla. O vánocích zazněla Česká mše vánoční Hej mistře Jakuba Jana Ryby.

V postní době roku 1987 byl proveden cyklus Dvořákových Biblických písní a během roku smíšený sbor nacvičil a na domácím kůru provedl další dvě mše a to Pickovu Missu in F op. 17 a Kyptovu Českou pastorální mši A dur op. 39.

Významným činnem roku 1988 bylo provedení barokní Opery de passione Domini nostri Jesu Christi. Tato ojedinělá anonymní skladba, popisovaná v Urbanových Dějinách hudby v Třebíči ze svatomartinského archivu zmizela. Šlo o nedatovaný opis Františka Bedřicha Strniště, který do Třebíče přinesl jeho syn Jan Pavel. Skladbou se zabýval Dr. Jan Trojan CSc a realizoval ji pro krajské studio Čs. rozhlasu v Brně. Dr. Urban tuto operu znovu realizoval z údajné skici, kterou si kdysi pořídil a svatomartinský sbor ji provedl v neděli 27. 3. Odpoledne. Posлуhačům byly k dispozici brožurky s libretem a průvodním slovem.

Na svátek sv. Martina byla opakována Pickova Missa in F op. 17, k zakončení mariánského roku se podařilo kromě jiného nacvičit Brucknerovo Ave Maria.

O vánocích kromě Kyptovy mše A dur zazněly české pastorely:

Linek: Narodil se Kristus Pán

Novotný:	Vítej malé Jezulátko
Linek:	Dobrou noc můj Ježíšku a Pastorella iucunda
Pokorný:	Pastorella bohémica
Sehling:	Přeju tobě dobrou noc
Michalička:	Aj radost velikou

Na velikonoce roku 1989 se sbor mládeže, který vedl Ing. K. Tomek spojil se svatomartinským sborem a společně provedly tyto dvojsbory:

J. Gallus:	Heac dies
M. Vulpius:	Surrexit Christus
J. Cererols:	Regina Coeli
G. P. Palestrina:	Gloria patri

Kromě těchto sborů bylo provedeno ještě Palestrinovo Pange lingua. Hlavní sbor zpíval na stupních hl. oltáře, z kůru odpovídalo kvarteto.

Na svatodušní svátky byla provedena Missa quinta V. E. Horáka.

Ženský sbor nacvičil Emmertovu mši a sbor Anděl Páně. Na svátek sv. Martina byla smíšeným sborem realizována Missa in D op. 7 Františka Škroupa pocházející ze svatomartinského archivu. O vánocích byla provedena českolatinská vánoční mše D dur pocházející ze Sv. Kopečku u Olomouce a tzv. Třebíčská jitřní mše, dávaná každým rokem na Jejkově, ovšem ve verzi podle opisu uloženého ve svatomartinském archivu.

Na květnou neděli v roce 1990 byly provedeny sbory T. L. Victorii – Popule meus, Jesu dulcis memoria, Tenebrae factae sunt

Pro vánoce byla v tomto roce realizována Missa pastoralis in D F. X. Brixiho, z místního archivu. Pro informaci, jedná se o jinou mši, než která vyšla tiskem v edici Musica antiqua bohémica.

Došlo také k vystoupení dosud ojedinělému. Kulturní a informační středisko pozvalo Svatomartinský sbor ke koncertnímu provedení Rybovy České vánoční mše Hej mistře do kostela sv. Jana Křtitele v Náměšti n/Oslavou. Kromě mše byly provedeny ještě pastorely:

J. J. Ryba:	Z růže zkvětla lilie
-------------	----------------------

Anonym: Aj všecko stvoření

J. I. Linek: Pastorella iucunda

V postní době v roce 1991 bylo provedeno 6 zpěvů z České mariánské muziky Adama Michny z Otradovic. Při této příležitosti byla v boční lodi kostela sv. Martina umístěna vývěska s Michnovým životopisem a ukázkami jeho tvorby. O velikonocích byly provedeny další skladby z nejstarší části archivu:

Anonym: Regina coeli

K. B. Štross: Haec dies

V květnu se svatomartinský sbor zúčastnil pouti do Křtin, kde zpíval při odpolední pobožnosti a poutní mši sv.

Slavnost Božího těla byla společná pro všechny farnosti. Po mnoha letech opět vyšel průvod na Karlovo náměstí. Zpěvem byl pověřen Svatomartinský sbor.

V neděli 23. 6. se sbor zúčastnil zájezdu naší farnosti k přátelům do Vídně – Breitenfeldu, kde zpíval při slavné mši svaté. Skladbu Felixe Mendelssohna Bartholdyho Jauchzet dem Herrn pak provedl společně s místním sborem.

Při říjnových pobožnostech zazněla v podání smíšeného sboru pouze jedna nová skladba, neboť probíhal intenzivní nácvik na svatomartinskou pouť, kdy byla provedena Mozartova Korunovační mše.

Na vánoce nastudoval smíšený sbor II. Českou mši půlnoční J. J. Ryby a pastorelu Příchod tří králů od Ruprechta. Sbor mládeže s programem koled účinkoval nejen v třebičských kostelích, ale také v okolních vesnicích, Starči a Vladislavi.

V roce 1992 kromě běžného zpívání o svátcích a slavnostech církevního roku zpíval Svatomartinský sbor při nedělní mši 22. 3., kterou v přímém přenosu vysílal Československý rozhlas. Zazněly zde skladby:

Gallus: Ecce quomodo

Comes: Christus factus est

Victoria: Jesu dulcis memoria

15. 11. Při mši svaté k oslavě svátku sv. Martina, kterou sloužil kapitulní vikář P. Ludvík Horký. Byla provedena Missa in D Kryšpína Josefa Taschkeho (1776 – 1848)

V roce 1993, 25. 9. se Svatomartinský sbor zúčastnil 5. ročníku Mezinárodního setkání chrámových sborů v Třebechovicích pod Orebem. Na tomto setkání vystoupily sbory z Třebechovic, Rychnova nad Kněžnou, Kostelce nad Orlicí, Dráždán a Budapešti. Na odpolední koncert přijel z Prahy sbor Cantores Pragenses s Josefem Herclm a společně bylo za doprovodu orchestru provedeno Vivaldiho Gloria.

V tomto roce nabídl pražský hudební skladatel Dr. Jiří Laburda Svatomartinskému sboru mezi jinými svými skladbami také Missu in sol cum canto popolare. Je to kompozice pro smíšený sbor, lidový zpěv a varhany. Lidový zpěv je podpořen sólovou trubkou. Po několik týdnů probíhal před mší nácvik zpěvu lidu a 10. 10. byla pak tato mše u sv. Martina provedena. Jak se později sbormistr J. Paik od autora dozvěděl, bylo to vůbec první provedení, kdy zpíval lid bez podpory druhého sboru. (*příloha č. 11*)

V roce 1994 Svatomartinský sbor pořádal festival Týden duchovní hudby. Tento festival se uskutečnil v třebíčských chrámech 22. – 29. 5. Festivalu se zúčastnily tyto sbory:

Wiener Vokalensemble (Rakousko)
Capella Moraviae Brno
Campanila Jihlava
Chorus Coronae Kostelec n/Orl.
Smíšený sbor třebíčských učitelů
Canto alegre Třebíč
Chrámový sbor Jaroměřice n./Rokytnou
Chrámový sbor Mrákotín
Chrámový sbor Tišnov
Chrámový sbor Dalešice
Chrámový sbor Jezeřany – Maršovice
Sbor třebíčské mládeže
Campanella, dětský sbor ZUŠ Třebíč
Chrámový sbor Třebíč – Jejkov
Svatomartinský sbor Třebíč

Z množství skladeb, které byly provedeny jmenuji alespoň: Jan Novák: Missa Philadelphiae, F. X. Brixi: Missa dominicalis, P. J. Vejvanovský: Missa in G, Pavel Křížkovský: Litaniae lauretanae, Zdeněk Fibich: Missa brevis, G. P. da Palestrina: Missa papae Marcelli, W. A. Mozart: Vesperae solennes de confessore. *(příloha č. 12)*

Pro postní dobu v roce 1995 byly nacvičeny skladby současných maďarských autorů, např. Bardos: Eli, Eli, Werner: Adoramus te, Kodály: Pange lingua.

V předvečer svatořečení bl. Jana Sarkandera byla při bohoslužbě provedena Invokace Svatý Jan Sarkander Antonína Tučapského pro smíšený sbor a varhany. *(příloha č. 13)*

Na základě Sboru třebíčské mládeže vznikla pod vedením ing. Karla Tomka společnost zpěváků a hudebníků Musica animata. Není to klasický chrámový sbor, při bohoslužbách zpívá na domácím kůru jen minimálně, soustřeďuje se především na duchovně hudební pořady v různých farnostech okresu i mimo něj.

Již na jaře uvažoval sbormistr J. Paik o ukončení své činnosti na svatomartinském kůru. Důvodů bylo několik, např. některé organizační problémy, ale především nejistota obsazení mužského sboru, která nedávala záruku, že cvičené skladby budou moci být provedeny a neúspěšné pokusy o omlazení sboru, takže ani ženský sbor již neměl takové obsazení, aby mohl úspěšně zvládat složitější skladby. Za tohoto stavu, kdy sbor přestal mít perspektivu, na Boží hod svatodušní, provedením své II. české mše Jaroslav Paik svoji činnost sbormistra po 30 letech ukončil. Tím prakticky skončila činnost sboru.

V roce 1997 po více než roční odmlce vznikla z iniciativy několika mladých zpěváků a také P. Jiřího Dobeše snaha o obnovení chrámového sboru. V lednu na setkání všech zájemců na faře byly dohodnuty zkoušky. Jaroslav Paik byl znovu pověřen řízením sboru a Karel Tomek zasedl za varhany. Na Květnou neděli byly po dlouhé době v kostele sv. Martina zpívány pašije. Sbor také zpíval na dvou primicích. 29. 6. v bazilice primice Petra Karase a 5. 7. u sv. Martina primice Pavla Bublana.

31. 7. se uskutečnil zájezd do Rakouska. V Langau probíhalo mezinárodní setkání mládeže a Svatomartinský sbor zpíval při závěrečné slavnostní mši v místní sportovní hale. *(příloha č. 14)*

V bazilice probíhaly oslavy Svatovojtěšského milénia a Svatomartinský sbor byl požádán P. Františkem Puchnarem, aby doprovodil zpěvem odpolední program. Bylo provedeno 8 sborů, mimo jiné i Hymnus k sv. Vojtěchu Zdeňka Pololánika.

Na svatomartinské pouti 16. 11. Byla provedena Horákova Missa quinta. O vánocích potom skladby J. J. Ryby: Česká vánoční mše „Měšťané betlémští“, Vít Kment: Česká vánoční mše, J. E. Kypka: Pastorely.

V roce 1998 se opět běžně zpívalo při mších o svátcích církevního roku. 13. 6. uspořádala Jednota Musica sacra 1. ročník přehlídky chrámových sborů v Boskovicích. (příloha č. 15) Dopoledne vystoupilo 15 sborů, každý s desetiminutovým programem. Odpoledne byl seminář, kde sbormistr J. Paik přednesl referát o kvalitě chrámové hudby. Setkání bylo zakončeno mší sv. a malým závěrečným koncertem, na kterém účinkovaly sbory z Boskovic, Mor. Berouna, a také Svatomartinský sbor. Na závěr programu byla spojenými sbory provedena Říhovského skladba Laudate Dominum za řízení brněnského varhaníka a regenschoriho Zdeňka Hatiny.

Ze skladeb provedených Svatomartinským sborem v tomto roce stojí ještě za zmínku Missa in D op. 7 Františka Škroupa.

V únoru roku 1999 bylo provedeno několik skladeb současných českých autorů (Laburda, Eben, Emmert, Hanuš, Lukáš) a také premiéra sboru Otče náš Jitky Plánské později provdané Kaplové (žákyně Fr. Emmerta) za účasti autorky.

12. 6. se sbor opět účastnil přehlídky chrámových sborů v Boskovicích. Svatomartinský sbor také přijal pozvání Pěveckého sboru Smetana Telč na Evropské dny hudby a svátek hudby v ČR a 20. 6. vystoupil na společném koncertě na nádvoří zámku v Telči. (příloha č. 16)

29. 8. zpíval Svatomartinský sbor na svěcení zvonu před bazilikou, sbor tehdy řídila Anna Paiková.

10. 10. se Třebíč stala po Gerasu, Znojmě a Perneggu dějištěm 4. ročníku festivalu Duchovní hudba bez hranic. (příloha č. 17) Zatímco třebíčský tisk tento významný mezinárodní festival vůbec nezaregistroval, v sousedním Rakousku mu bylo věnováno hned

několik článků. Z vystoupení Svatomartinského sboru bylo velmi dobře hodnoceno zejména provedení sboru Antona Brucknera *Os justi*.

V roce 2000 se uskutečnil v Kamenném sále zámku v Třebíči Koncert pěveckých sborů. Konal se 4. 5. a vystoupily na něm: Pěvecký sbor Smetana Telč, Svatomartinský sbor Třebíč a Smíšený sbor třebíčských učitelů.

20. a 21. 5. se v rakouském Retzu uskutečnil 5. ročník festivalu Duchovní hudba bez hranic. Po vystoupení jednotlivých sborů na dopoledních bohoslužbách a v první části dopoledního koncertu, byla společně provedena Škroupova *Missa in D* za řízení sbormistra J. Paika.²⁶ (příloha č. 18)

1.3 Chrámový sbor kostela Proměnění Páně na Jejkově

Chrámový sbor na Jejkově se v druhé polovině dvacátého století těšil velkému rozkvětu. Výborní zpěváci a hudebníci pod vedením Rudolfa Urbana účinkovali na bohoslužbách každou neděli. Zkoušky měli společné i dělené. Na varhany hrál Dr. Otmar Urban.

Důležité období pro sbor byly pokoncilní změny v liturgii, které vedly k tomu, že se přestalo zpívat každou neděli a některé latinské sbory a mše vystřídaly skladby české.

V době, kdy Rudolf Urban pro nemoc a stáří již nemohl řídit sbor, a potom i po jeho smrti se taktovky ujal Dr. Otmar Urban a u varhan vypomáhala Libuše Bublanová. Později při realizaci obsáhlejších skladeb s doprovodem orchestru, hrál na varhany Dr. Urban a provedení řídila učitelka LŠU, akordeonistka a klavíristka Marie Plchová, dcera známého třebíčského kapelníka. Ze skladeb, které tehdy zazněly, jmenujme alespoň každoroční tradiční provedení tzv. Třebíčské jitřní mše při půlnoční, z vánočních skladeb to byly dále mše Marhulovy, Steckerovy koledy, mše Fr. Gregory aj., vše s doprovodem varhan a orchestru. Každoročně se zpívalo na Květnou neděli, kdy byly po několik let zpívány pašije a na Boží hod velikonoční. Při májových pobožnostech se střídal ženský sbor se smíšeným. Tradičně se

²⁶ Srov. Paik Jaroslav; *Kronika svatomartinského kůru v Třebíči*, (ručně psaná, nestránkovaná)

zpívalo při slavnosti Porciunkule a také na svátek Krista Krále. Při těchto příležitostech zazněly např.:

Z. Fibich:	Missa brevis
V. E. Horák:	Missa quinta
J. Gruber:	Missa scti Gregorii
J. Očenášek:	Česká mše
V. Říhovský:	Česká mše op. 74
	Missa loretta
	Te deum

Věkový průměr sboru se zvyšoval, nedařilo se jej omlazovat. V devadesátém roce se uvolnily poměry ve společnosti, ale k oživení chrámového sboru nedošlo, spíše postupně jeho činnost slábla a vystupování bylo pouze příležitostné, až pozvolna zaniklo. Ještě nějaký čas hrál Dr. Urban na varhany, ale po roce 2002 se začaly stupňovat jeho zdravotní potíže a v roce 2004 zemřel.

2. Významné osobnosti na třebíčských kůrech

2.1 Rudolf Urban

Rudolf Urban se narodil 2. 4. 1887 ve Vídni, kam se jeho rodiče, jak tomu bývalo za staré monarchie, odebrali za živobytím. Studoval v Třebíči obchodní školu, ale poté pracoval jako úředník pojišťovny v Salzburgu a to až do roku 1919. Po návratu do Třebíče pracoval jako úředník městského úřadu a později byl správcem okresní nemocnice.

V hudbě byl amatérem. Začínal hrou na housle, později se naučil hrát na violu i varhany. Ostatní vědomosti o hudbě čerpal z praxe. Někaký čas byl Rudolf Urban sbormistrem třebíčského smíšeného sboru Hlahol a také se podílel na scénické hudbě u místních ochotnických divadelních jednot. R. Urban uspořádal také Mozartovy oslavy při

příležitosti 200. výročí Mozartova narození. Uskutečnily se v Kamenném sále Západoomoravského muzea v Třebíči. Na programu byla: Linecká symfonie – C dur, Ave verum a Korunovační mše pro sóla, sbor a orchestr. Koncert se konal v září roku 1956 a Rudolf Urban provedení řídil. Na těchto oslavách se po delší době sešlo k účinkování větší sborové i orchestrální těleso.²⁷ Nejdéle, a nejvíce však Rudolf Urban působil v oblasti chrámové hudby. Roku 1919 se ujal opuštěného kůru kostela Proměnění Páně na Jejkově a zde působil úctyhodných 57 let.

Na kůru působil progresivně, což spočívalo v obměně repertoáru. Dosavadní skladby vyměňoval za díla novější a hodnotnější. Uváděním nových skladeb obohatil třebíčský hudební život. Také uskutečnil několik prvních provedení skladeb, které chrámovému sboru věnovali např. prof. B. A. Wiedermann, dr. Jaroslav Mácha nebo učitel Bohumil Palát. Zemřel 13. 8. 1976.

2.2 PhDr. Otmar Urban

PhDr. Otmar Urban se narodil 21. 7. 1922 v Třebíči, kde vystudoval gymnázium. Dříve než odešel do Brna, aby mohl studovat, pracoval jako skladový účetní u Českomoravské semenářské společnosti. V té době také nastoupil jako varhaník chrámu Proměnění Páně a matrikář farního úřadu Třebíč – Jejkov. Na varhany v tomto kostele však začal hrát již dříve a to v roce 1934. Tehdy na kůru působil jeho otec, Rudolf Urban. Když dostal v zaměstnání výpověď, odešel na Městský hudební ústav, později Lidové školy umění, kde působil až do roku 1975. 26. 3. 1953 promoval v oboru hudební historie na filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a získal titul PhDr. V hudební škole učil hudební nauku a sborový zpěv, po vystudování konzervatoře vyučoval hru na klavír. Poté, co při pohřbu režimu nepohodlného kněze P. Václava Kuthana, hrál v Přibyslavickém kostele na varhany a řídil sbor, musel své místo ve škole opustit. Odešel do Prahy a tam se stal vedoucím Ústředního fondu hudebnin Československého rozhlasu. Každý týden se však z Prahy vracel, aby mohl vést a řídit chrámový sbor a orchestr v kostele na Jejkově. V roce 1982, ke svým 60. narozeninám obdržel titul „Vzorný pracovník Čs. rozhlasu“ a 29. 3. 1988 byl PhDr. Otmar Urban přijat za

²⁷ Srov. Urban Otmar PhDr., *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 267

člena Asociace hudebních umělců a vědců a stal se profesionálním pracovníkem v oboru hudební vědy a kritiky.²⁸ Dr. Urban byl nejen vynikající hudebník, ale také vlastivědný pracovník a historik venkova západní Moravy. Například za Velkou kroniku obce Kouty na Třebíčsku se stal čestným občanem této obce. V různých časopisech a tisku publikoval na 3000 článků s kulturně – historickou a hudební tematikou, které se týkaly převážně Třebíče a okolí. Velký zájem vyvolala jeho studie třebíčských koled, a to dokonce až na katedře slovanských studií na univerzitě ve městě Odensee v Holandsku.²⁹ Jeho nejvýznamnější dílo z hudebního oboru jsou Kapitoly z dějin hudby v Třebíči, které nikdy nevyšly knižně, ale pravidelně vycházely jako příloha Zpravodaje města Třebíče a měly ohlas v řadě odborných časopisů. V rukopisech zůstala studie „Třebíčské“ jitřní mše a Památky hudebního nástrojařství a zvonařství na Třebíčsku.³⁰ Po roce 1989 obdržel dr. Urban plnou morální a pracovní rehabilitaci. PhDr. Otmar Urban zemřel 3. ledna 2004 ve věku 81 let.

2.3 Vilém Novotný

Vilém Novotný se narodil v roce 1898. Byl absolventem brněnské konzervatoře, žákem Eduarda Treglera. Rodiče mu záhy zemřeli a na studiích ho vydržoval strýc. Po vystudování získal místo ředitele kůru ve Valašském Meziříčí, kde se roku 1927 oženil. Po brzké smrti manželky Valašské Meziříčí opustil a podle dostupných pramenů působil v Jevíčku, v Hejnicích, kde měl i vlastní hudební školu a ve Zlonicích (okres Slaný). Za svého působení ve Zlonicích se podruhé oženil a to 25. 6. 1938 s o 14 let starší Růženu Fajglou, vdovou, dcerou Cyrila Mládka, učitele hudby ve Vídni, pocházejícího z Třebíče. Růžena Fajgllová byla výborná zpěvačka, znala se osobně s Emou Destinovou, se kterou se zúčastnila i turné po Švýcarsku, a Vítězslavem Novákem, od kterých také dostala fotografie s věnováním. Svoji drobnou skladbu jí věnoval také houslový virtuos Váša Příhoda. Původem rodičů Růženy

²⁸ Pacnerová Helena, *Naše společenství*, Do domu Hospodinova půjdeme s radostí, ročník XV. č. 2, 1. února 2004 s. 3

²⁹ OKR Strany za životní jistoty Třebíč, *Zpravodaj města Třebíče*, Osobnosti města Třebíče, PhDr. Otmar Urban, ročník 2000, č. 1, s. 49 - 50

³⁰ Srov. Špaček Jan Augustin, *Diplomová práce, Liturgická hudba a zpěv v chrámu Proměnění Páně v Třebíči – Jejkově*, Praktická část, kap 2.7 „Proto jsem na svět přišel...“ (životní drama současného regenta chori PhDr. Otmara Urbana), Olomouc 2001

Novotné – Faiglové si můžeme vysvětlit i příchod manželů Novotných do Třebíče v roce 1954.³¹

2.4 Jaroslav Paik

Hudební začátky

Jaroslav Paik se narodil 15. července 1948 v Třebíči. Po absolvování základní školy měl zájem o další studium, to mu však z náboženských důvodů nebylo umožněno. Vyučil se tedy elektromontérem. Současně navštěvoval třebíčskou Základní hudební školu. Bylo to za ředitele Arnošta Orsaga, u jehož manželky Libuše Orsagové studoval hru na housle. Hudební nauku v té době vyučoval Dr. Otmar Urban. Již před absolvováním II. cyklu byl přizván jako houslista, později jako violista do Komorního sdružení, což byl malý smyčcový orchestr pravidelně koncertující nejen v Třebíči.

Seznámení se sborovým zpěvem

Se sborovým zpěvem se Jaroslav Paik seznámil již v pěveckých sborech na základní škole. Školní dětské sbory zpívaly při různých školních nebo městských slavnostech a zúčastňovaly se též tzv. soutěže tvořivosti mládeže. Se sborovým zpěvem dospělých přišel do styku jednak jako řadový posluchač při koncertech, jednak jako instrumentalista v orchestru, který sbory doprovázel. V Třebíči, kde má sborový zpěv dlouholetou tradici, působily tehdy ženský sbor Hlahol a mužský sbor Janáček. Ty se v pozdějších letech, za řízení Dr. Josefa Mášla, spojovaly ke společným vystoupením s dalšími sbory, telčským Smetanou a jihlavským Foersterem. Spojené sbory pak doprovázel tzv. symfonický orchestr českomoravské vysočiny složený z hudebníků zúčastněných měst.

Duchovní hudba

Co se týče duchovní hudby, v kostele sv. Martina v té době bylo možné slyšet jen občasné vystoupení místních amatérů, příležitostně také nějaký hostující sbor, také chrámový sbor z Jejkova s Rudolfem Urbanem. Žádný stálý sbor tehdy na kůru nebyl. Jaroslav Paik se v roce 1965, tedy ve svých 17 letech, pokusil založit stálý ženský sbor, což se zdařilo.

³¹ Srov. Paik Jaroslav; *Kronika svatomartinského kůru v Třebíči*, (ručně psaná, nestránkovaná)

V té době byl u sv. Martina děkanem P. Jaroslav Kampf, absolvent konzervatoře, vynikající varhaník a violončelista, a místo varhaníka zastával Vilém Novotný. Jistě je třeba ocenit, že oba tehdy mladého a nezkušeného sbormistra podporovali.

V roce 1979 se po několika pokusech podařilo Jaroslavu Paikovi založit smíšený sbor, jehož činnost probíhala nejprve souběžně se ženským sborem, později zcela převážila. Repertoár sboru byl velmi různorodý, zprvu však chyběla současná tvorba. Po krátké odmlce působí sbor od roku 1997 v omlazené sestavě až dosud, a Jaroslav Paik, řídící sbor 45. sezónu se stal nejdéle sloužícím sbormistrem v historii kůru.

Světská hudba

Kromě chrámové hudby se Jaroslav Paik věnoval také hudbě světské a to nejen jako instrumentalista v již zmiňovaném Komorním sdružení a později ve smyčcovém kvartetu či kvintetu, což byly soubory tehdejšího Jednotného klubu pracujících. Byl pozván jako tenorista do Smíšeného sboru třebíčských učitelů, se kterým absolvoval mnoho koncertů, soutěží a zájezdů. Chtěla bych tu připomenout praktiky tehdejší doby, kdy v roce 1988, před zájezdem sboru do Španělska řešila komunistická organizace při školství, zda se vůbec svatomartinský sbormistr může takové akce zúčastnit. Je nutné ocenit značnou dávku odvahy tehdejší sbormistryně Ludmily Šilhavé, která jeho účast prosadila s tím, že tak kvalitní tenorista mezi učiteli není. Později, po „sametové revoluci“, již za sbormistra Václava Macáka, se Jaroslav Paik stal jeho zástupcem, a roku 1992 byl zvolen sbormistrem.

V roce 1989 založil Jaroslav Paik komorní vokální soubor Canto alegre, jehož zřizovatelem byl také Jednotný klub pracujících. Tento soubor se zabýval jak světskou tak i duchovní hudbou a působil v Třebíči deset let.

Mimotřebíčská činnost

Sbormistr Jaroslav Paik byl několikrát požádán o výpomoc na menších místech, kde buď chyběl notový materiál, nebo sbormistr. Krátce tak řídil chrámový sbor v Rokytnici nad Rokytnou, později téměř 20 let chrámový sbor v Mrákotíně. Tam prakticky z ničeho vybudoval sbor schopný provádět i obsáhlé mše s doprovodem malého instrumentálního souboru. S tímto sborem se také několikrát zúčastnil Sborování v Boskovicích.

Další Paikovou činností bylo členství v Bohemiachoru, což je celostátní sbor nadšenců scházejících se několikrát do roka o víkendech na různých místech republiky, kde s pozvanými skladateli nebo sbormistry nacvičují repertoár pro svoje koncertní vystoupaní. Že tu byl platným členem, hovoří snad citát z knihy Dějiny zvláštního sboru Bohemiachóru: „Jako vynikající solitér ční v historii Jarda Paik z Třebíče, vzdělaný sbormistr, (v civilu elektrikář), coby listař dobrý duch druhého tenoru.“

Jaroslav Paik byl také členem Unie českých pěveckých sborů, a několik let pracoval v jihomoravském oblastním výboru UČPS se sídlem v Uherském Brodě.

Zahraničí

S pěveckými sbory se Jaroslav Paik zúčastnil také několika zahraničních akcí. Jako tenorista absolvoval se Smíšeným sborem třebíčských učitelů výměnné zájezdy do Španělska, Německa, Bulharska a Rakouska, s Bohemiachorem pak do Švýcarska, Itálie a Walesu, kde na světové soutěži v Llangollenu Bohemiachor zvítězil v kategorii velkých pěveckých sborů.

Jako sbormistr účinkoval s komorním souborem Canto alegre ve Francii na mezinárodním festivalu v Belfortu, v Německu při návštěvě Lužických Srbů v okolí Budyšína a v Rakousku při setkání farností ve Vídni. Se Smíšeným sborem třebíčských učitelů se zúčastnil Zemplínských slavností sborového zpěvu v Humenném a dále spolupracoval s Vídeňským vokálním sborem na společných akcích a to ve Vídni, Gerasu, Retzu, Perneggu a Klosterneuburgu. Svatomartinský sbor pod jeho vedením absolvoval zájezd do rakouského Gamingu, dále se, rovněž v Rakousku zúčastnil setkání mládeže v Langau, festivalu Duchovní hudba bez hranic v Retzu, setkání farností ve Vídni a setkání sborů čtyř diecézí rovněž ve Vídni.

Spolupráce se sbory

Při organizování koncertů, festivalů a při společném účinkování se Jaroslav Paik podílel na různých formách spolupráce s těmito sbory: Cantus Morkovice, Dvořák Uherský Brod, Campanula Jihlava, Vítězslav Novák Znojmo, Cantilena Telč, PS Karla Němečka Moravský Krumlov, Smetana Telč, Znojmia Znojmo, PS Moravské Budějovice, Ženský sbor Želetava, Santini Telč, Chrámový sbor Jaroměřice nad Rokytnou, Capella moraviae Brno, Chorus coronae Kostelec nad Orlicí, samozřejmě všechny třebíčské sbory, ze zahraničních to

pak byly Spevácky zbor humenských učitelov, WVE Vídeň, GMV Horn, Retzer Männergesangverein Retz, Singgruppe Geras a Kirchenchor Mödring.

Vyvrcholením některých větších sborových akcí bývá závěrečná skladba provedená společně všemi zúčastněnými sbory za doprovodu orchestru. Jaroslav Paik takto řídil provedení Smetanovy České písně na Pěveckých slavnostech v Třebíči, v Rakousku na festivalech Duchovní hudba bez hranic pak provedl Missu visitationis B.M.V. Pavla Josefa Vejvanovského v Perneggu, (*příloha č. 19*) Missu in D Františka Škroupa v Retzu, a při 10. výročí spolupráce s rakouskými pěvci také Rybovu vánoční mši Hej, mistře ve Vídni. (*příloha č. 20*)

Pořádané akce

Sbormistr Jaroslav Paik byl kromě pořádání běžných sborových koncertů také autorem a pořadatelem akcí širšího významu. Byl to např. Týden duchovní hudby v Třebíči, festival s mezinárodní účastí, kde zaznělo v podání 15 sborů množství duchovních skledob při bohoslužbách v třebíčských chrámech, ale také při dvou společných koncertech zúčastněných sborů. Dále můžeme zmínit Koncert tří generací za účasti šesti sborů v Kamenném sále zámku, nebo Pěvecké slavnosti v roce 1996 s průvodem účinkujících městem a koncertem devíti zúčastněných sborů a symfonického orchestru na zámeckém nádvoří. Zajímavá byla též výstava Hudba na svatomartinském kůru, kterou Jaroslav Paik instaloval v kostele sv. Martina k roku české hudby 1984. (*příloha č. 21*) Z akcí mimohudebních to byla výstava k 50. výročí dokončení oprav baziliky a výstava Památky Velké Moravy uspořádaná v roce 1985 při příležitosti jedenáctistého výročí úmrtí sv. Metoděje. Tyto výstavy byly umístěny v opatské kapli baziliky sv. Prokopa.

Archiv

Jistou zvláštností při činnosti Svatomartinského sboru je skutečnost, že veškeré produkce jsou provozovány ze sbormistrova soukromého notového materiálu. Že si Jaroslav Paik vybuďoval tak obsáhlý archiv způsobila jednak nedůvěra k církevní správě takového majetku a jednak, jak sám říká, potřeba pocitu volnosti a nezávislosti. Jeho archiv obsahuje také hudbu světskou a to instrumentální i vokální, samostatnou částí je archiv komorního

sboru Canto alegre obsahující více než 300 skladeb, nejrozsáhlejší je však část věnovaná duchovní hudbě od drobných písní až po obsáhlé mše, která dnes čítá více jak 1400 skladeb.

Skladby do svého archivu sbormistr získával nákupem nových vydání, procházením antikvariátů, darem z pozůstalostí, při spolupráci s kolegy sbormistry a to i zahraničními (Manfred Linsbauer-Rakousko, Francisca Ortí-Španělsko, Krzysztof Pospiech-Polsko), nebo i přímo od autorů (Petr Eben, *příloha č. 22*) Jiří Laburda, Antonín Tučapský, František Emmert, *(příloha č. 23)* Zdeněk Hatina a další).

Ocenění

Vzhledem k tomu, že provozuje světskou i duchovní hudbu, má Jaroslav Paik tendenci srovnávat. Jeho snahou vždy bylo, aby duchovní hudba měla co nejvyšší úroveň. Za vše snad hovoří citát z jeho článku do Zpravodaje jednoty Musica sacra: „*Není třeba si zakrývat, že převážnou část duchovní hudby dnes provozují sbory světské, a že jsou místa, kde jediným reprezentantem chrámových sborů je skupina babiček na pohřbu falešně zpívajících oblíbenou „Ty náš milý kostelíčku“. Věřte mi, že potom při debatách o repertoáru s kolegy z různých míst naší vlasti pro mne obdivná věta: A tohle dáváš s chrámovým sborem? znamená víc, jak zlaté pásmo ze soutěže.*“

Přesto si velmi váží ocenění, kterých se mu dostalo, jako děkovného listu brněnského biskupa Vojtěcha Cikrleho uděleného při výročí diecéze, nebo ocenění Unie českých pěveckých sborů, ceny bratří Veselků za rozvoj sborového zpěvu ceny Karla Hradila za vynikající výsledky v práci s pěveckými sbory u nás i v zahraničí.

2.5 Bohumil Palát

Významný hudebník a pedagog se narodil 23. 9. 1893 na Podklášteří do rodiny obuvníka. Bydlel v domku pod zámeckými hradbami a tam také prožil velkou část svého života. V roce 1913 úspěšně dokončil studium na třebíčském gymnasiu a o rok později absolvoval v Brně učitelský kurz. Učil na několika školách v okolí Třebíče. Nejdéle však v rodné Třebíči v Zámostí, odkud také odešel do důchodu v roce 1953. Bohumil Palát se nespokojil se solidním hudebním vzděláním, které poskytovaly tehdejší hudební ústavy a

láska k hudbě jej přivedla k dalšímu hudebnímu vzdělání a to nejen houslové hry, ale také hudební teorie a hudební skladby.³² Státní zkoušku ze hry na housle vykonal v Brně roku 1929. Rok před tím obdržel diplom I. třídy za přednes Mendelssohna houslového koncertu, v týdnu hudební výchovy při Výstavě soudobé kultury v Brně.³³ Takže dosáhl profesionální kvalifikace.

„Jste již tak vysoko v houslové hře, že můžete být velmi spokojen. Na ten stupeň houslového umění se dostanou jen absolventi z konzervatoře a mohu říci, že mnohému schází ta inteligence hry. Za takové žáky se nemusím červenat a naopak jsem pyšný. A musím Vám napsat dále, že může být celé okolí Třebíče hrdo, že má ve svém středu nejen výborného interpreta těžkých houslových skladeb, ale i výborného pedagoga houslí...“ Takto ocenil Bohumila Paláta mistr brněnské opery Josef Burget.

V Třebíči měl však Bohumil Palát pouze jeden jediný samostatný večerní houslový koncert, kde mohli posluchači slyšet díla vrcholného houslového repertoáru. Jinak drobnými vystoupeními přispíval do programů různých kulturních akcí. K tomuto jistě přispělo to, že se neztotožnil s tzv. pokrokovými tendencemi po první světové válce a nevystoupil z církve jako většina tehdejších učitelů a zůstal dál upřímně věřícím člověkem. Proto mu nepřála ani pozdější doba totalitní diktatury. Až do důchodu pracoval jako prostý učitel obecné školy.

Bohumil Palát byl také primárius smyčcového kvarteta Třebíčského komorního sdružení. Neodmítal však účinkovat v jakémkoliv jiném orchestru, kde podle potřeby hrál i druhé housle. Také po mnoho let vedl hudební složku divadelní scény Jednoty katolických tovaryšů, kde s ochotníky nacvičil mnoho populárních operet.

Jak to bývalo zvykem, že kolem vynikajících umělců vznikaly jejich tzv. školy, stalo se to v malém i u pana učitele Bohumila Paláta. Z jeho žáků se v chrámové hudbě uplatnili vynikající houslisté Jiří Palát (syn) a ing. František Pelikán.

Bohumil Palát byl i hudební skladatel, vyškolený brněnským prof. Jaroslavem Kvapilem. Z jeho ruky vyšlo mnoho skladeb drobnějších i obsáhlejších. Všechny byly určeny do prostředí, kde autor žil a pracoval. Nejvíce jeho skladeb bylo určeno pro sólový hlas, sólové housle a varhanní doprovod. Při komponování počítal s tím, že houslový part bude

³² Srov. Urban Otmar, *Zpravodaj města Třebíče*, ročník 1993, č. 9, str. 8 – 9.

³³ Srov. Urban Otmar, *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*, str. 218

hrát sám, proto jsou houslové party velmi náročné a odpovídají úrovni jeho umění, znalosti nástroje jeho techniky a možností. Zpěv citlivě přizpůsoboval jednotlivým interpretům, kterým skladby s věnováním daroval. Jeho skladby byly většinou chrámové. Nejobsáhlejším jeho dílem je Missa solemnis na latinský text mešního ordinária z roku 1946. 6. 7. téhož roku byla provedena v bazilice sv. Prokopa při poutní slavnosti. Tuto mši zde provedl chrámový sbor z Jejkovské farnosti, v jehož hudebním archívu je uloženo nejvíce Palátových skladeb ať už v originále, nebo v opisech. (*příloha č. 24*) Po delší nemoci, která panu Palátovi vzala z ruky milované housle, zemřel v třebíčské nemocnici dne 1. 2. 1967.³⁴

3. Příklady práce zpěváků a sbormistrů

3.1 Vzpomínky Heleny Pacnerové

Helena Pacnerová se narodila 29. 5. 1935 v Třebíči, studovala na místním gymnasiu a studium ukončila maturitní zkouškou v roce 1953. Začala učit na Jedenáctileté střední škole v Moravských Budějovicích. Po doplňujícím studiu na Pedagogické škole v Jihlavě získala kvalifikaci učitelky prvního stupně všeobecně vzdělávacích škol. Po dvouletém působení v Moravských Budějovicích učila na venkovských školách.

Po odchodu do důchodu v roce 1992 pracovala na farním úřadě v Třebíči – Jejkově. Vedla farní kancelář, vyučovala náboženství, připravovala biřmovance apod.

Díky tomu, že pocházela z hudební rodiny a již od svých šesti let zpívala v chrámovém sboru, chrámová hudba ji celý život zajímala a navíc v pozdějších letech vedla farní kroniku, může se s námi podělit o svoje vzpomínky na hudební dění v Jejkovském kostele:

Když se Pan Rudolf Urban po skončení války v roce 1919 ujal opuštěného jejkovského kůru a stal se varhaníkem, začal se také starat o založení chrámového sboru. V kostele při mších a pobožnostech poslechem poznával dobré zpěváky a pozval je do zkoušek. Zašel i do různých spolků, Orla apod. a zval zájemce o hudbu a zpěv. Podařilo se mu sestavit dobrý čtyřhlasý chrámový sbor a orchestr s výbornými hudebníky. Z nich nejvíce vynikal pan učitel

³⁴ Srov. Urban Otmar, *Zpravodaj města Třebíče*, ročník 1993, č. 9, str. 8 – 9.

Bohumil Palát, vynikající houslista, hudební skladatel a pedagog (jako první v Třebíči začal používat při výuce Ševčíkovu školu). Při všem skromný a nenápadný člověk.

Od roku 1901 se slavily v jejkovském kostele májové pobožnosti, které se staly v celé Třebíči velmi oblíbenými a byly hojně navštěvovány. Později se na slavnostech také podílel chrámový sbor. Program Májových pobožností byl následovný: promluva, básničky přednášené družičkami, litanie loretánská, zpěv chrámového sboru a svátostné požehnání. P. Antonín Zdeněk Kovář, který na Jejkov nastoupil na Velikonoce roku 1980 po smrti P. Kasiána Válka (+15. 2. 1980), zavedl každodenní večerní mše sv., po kterých následovala májová pobožnost. Ve všední den zpíval pouze ženský sbor jednoduché skladby, jednohlasé nebo dvojhlasé. V neděli byla „Májová“ slavnostní. Při ní zpíval smíšený sbor čtyřhlasé litanie a čtyřhlasé skladby. Mariánské skladby se zpívaly ze zpěvníků vydaných pravděpodobně po válce.

Lidový zpěv, a chrámová hudba se velice pěstovala a měla ze strany kapucínů velikou podporu. Kapucíni dokonce vydali také malý zpěvníček – knížku – „Kytička oblíbených písní“.

Chrámový smíšený sbor měl pravidelné zkoušky každou sobotu. Zkoušelo se v hovorně kapucínského kláštera, kde bylo také velké klavírní křídlo. Když za války Němci zabrali klášter, serafínskou školu, zkoušelo se na faře. Byly tam i schůdky, jako v kostele, aby se tam vešel celý sbor. Ve všední dny po domluvě měly zkoušky zvlášť alty a soprány a zvlášť tenory a basy, pokud se nacvičovala nová skladba. Zkoušky pak bývaly ve farní kanceláři, kde bylo harmonium, ale někdy také v sakristii u elektrických varhánek a občas také za oltářem, kde byl pokoj P. Pytlíčka. (Dnes je tento prostor zabrán Katolickým gymnáziem). Pravidelně se zpívalo každou neděli, vždy nějaká mše. Starý pán, tak se říkalo panu Rudolfovi Urbanovi, rozepisoval party pro sbor i orchestr a varhanní doprovod. Nějakým způsobem se domohl toho, že mohl cyklostylovat. Každý part měl potom číslo fólie, (zřejmě bylo všechno přísně kontrolováno). S orchestrem byla zkouška většinou až ta poslední. Hudebníci byli všichni zběhlí.

O Vánocích byla půlnoční mše pravidelně ve 24.00 hod. a vždy se zpívala „Třebíčská jitřní mše“. Na jitřní se chodilo zpívat do baziliky a potom se všichni přesunuli na Jejkov, tam se zpívalo na „velké“ a vždy to byla Gregorova mše „Náš Spasitel“. Na ostatní vánoční svátky se zpívaly různé mše např. Marhulova I. nebo II., Kolaříkova, nebo Steckerovy koledy.

Od zpěváků účinkování ve sboru vyžadovalo mnoho času, také osobní program si museli přizpůsobit a podřídit účinkování. Celé rodiny se přizpůsobily.

Každou postní neděli se zpívala stejná mše. Na Květnou neděli dostávali zpěváci každý z ruky P. provinciála Pytlíčka „kočičku“ (na svátek Uvedení Páně do chrámu posvěcenou svíci – „hromničku“). P. provinciál byl výborný zpěvák a hudebník.

Slavnost Porciunkule se v jejkovském kostele každoročně slavila velice okázale. Z okolí přijíždělo mnoho kněží i poutníků.

Na Jejkově se také oslavoval svátek sv. Cecílie patronky chrámových zpěváků a hudebníků. Pro celý sbor bývalo připraveno pohoštění. Bylo to poděkování kapucínů za činnost chrámového sboru a orchestru.

Oslavy Božího Těla u nás v jejkovské farnosti probíhaly také velmi slavnostním způsobem. Z kostela byla pod baldachýnem nesena v monstranci Nejsvětější Svátost Oltářní, nynější ulicí Smila Osovského, kde byly v průjezdech dvou domů postaveny oltáře. Od pošty se pak šlo vzhůru dnešní ulicí Bedřicha Václavka, kde byl po pravé straně třetí oltář, potom se zahrulo do Otmarovy ulice, kde byl u domu Dr. Novosada čtvrtý oltář. Odtud se průvod vracel zpět do kostela, kde byla slavnost zakončena svátostným požehnáním a písní Te Deum. U oltářů kněz svítil květinové věnečky, kterými si věřící doma zdobili kříže. Také se domů nosily březové větvičky od oltářů, z úcty ke Kristu, který byl v jejich blízkosti. Baldachýn na čtyřech tyčích nosili nad knězem v naší farnosti čtyři muži – řemeslníci, jako zástupci různých cechů. Na začátku průvodu kráčeli zpěváci, protože u každého oltáře zpíval čtyřhlasý chrámový sbor krátké církevní skladby – pro každý oltář jiné. Doprovázeny byly hrou na harmonium, které vždy dva muži přenášeli od oltáře k oltáři. Mezi zastaveními zpíval lid po cestě v průvodu písně k Božímu Srdci Ježíšovu za doprovodu dechové hudby. Po roce 1957, už nesměl jít průvod po Jejkově, proto se chodilo jenom kolem klášterní zdi. První zastavení bylo na rohu zdi u kapličky sv. Petra a Pavla, druhé u domu pana stavitele Klusáka (blízko schodů k nádraží), potom se šlo dolní částí ulice Jungmannovy, kde byl oltář u domu pana Stehlíka, koláře, a zahrulo se do Otmarovy ulice, kde byl oltář u domu Dr. Novosada. V roce 1961 byl poprvé průvod Božího Těla jenom uvnitř kostela. Kněz mohl pouze žehnat monstrancí mezi hlavními dveřmi kostela.

Činnost chrámového sboru trvala nepřetržitě od jeho založení, přes okupaci za války, ani potom po likvidaci kláštera v padesátých letech se nepřestalo zpívat a hrát. Komplikace nastaly až v roce 1975, když byl Dr. Urban vyhozen z hudebního školství a nemohl působit ani v okolí Třebíče. Uchytil se až v Praze, ale přesto každý týden v sobotu přijížděl, aby se mohl věnovat chrámovému sboru a nacvičování liturgického zpěvu v kostele. Další velkou ztrátou bylo úmrtí jeho otce Rudolfa Urbana v roce 1976, který aktivně pracoval až téměř do své smrti. Tím sbor i orchestr ztratil dirigenta. Pan doktor se všeho ujal sám, ale byl potom problém na konečné provedení skladeb sehnat buď varhaníka, nebo dirigenta, protože obojí jeden člověk zastat nemohl. Členové našeho sboru a orchestru začali pomalu stárnout, začali jsme je doprovázet a s nimi se loučit na hřbitově. Náhrady za ně jsme téměř neměli. Zpívaly se mše a sbory většinou zpěváků známější, aby nacvičování netrvalo tak dlouho. V roce 1985 odešel Dr. Urban do důchodu a mohl se plně věnovat péči o hudbu a zpěv, řady hudebníků a zpěváků v té době však značně prořídly. Také nastaly změny v liturgii a byly jiné požadavky na chrámovou hudbu. Zpívalo se většinou česky, některé části se vynechávaly, aby byl prostor pro recitaci určených částí knězem nebo věřícími. Nebyly už také každou neděli zpívané mše, ale pouze o svátcích a slavnostech. Např. před koncilem byly o velikonocích zpívané pašije, při kterých účinkovali sólisté i sbor, ale po zavedení nové liturgie už bývaly pašije pouze čtené několika lektory.

U pana doktora Urbana se začaly objevovat zdravotní potíže, které byly do jisté míry způsobené i zimou v kostele, kde téměř každý den hrál. V zápětí musel podstoupit bolestivou operaci prstů na rukou. Ještě v květnu roku 2002 hrál na primiční mši sv. P. Ing. Mgr. Jana Špačka v bazilice, ale brzy potom se začaly stupňovat jeho zdravotní potíže a 3. ledna 2004 zemřel ve věku 81 let.

3.2 Vzpomínky Jaroslava Paika

Nejnáročnějším obdobím pro Svatomartinský sbor byla doba vánoční. Ne proto, že by snad vánoční skladby daly zpěvákům nejvíc práce, nebo že by se špatně zpívaly. Bylo to především kvůli tomu, co vánoční době předcházelo. Zatímco na Jejkov jsme chodili zpívat na májové pobožnosti, u sv. Martina byly pobožnosti říjnové. I když sbor nezpíval každý den, občas byl vystřídán sólisty nebo instrumentalisty, přece jen to byla značná zátěž, a na

zkouškách zabralo množství mariánských skladeb hodně času. Jenomže jak se blížil konec října, blížil se i 11. listopad se svátkem sv. Martina. A to se přece muselo nacvičit něco parádního, většinou s orchestrem. A tak zatím co ostatní sbory už dávno pilně nacvičovaly na vánoce, Svatomartinský sbor začínal vždy až v půli listopadu.

Zkoušelo se, ostatně jako dnes na kůru a ve stoje. Podstatný rozdíl tu ale přece je. Dnes je kostel vytápěný. A i když se při velkých mrazech podaří dostat teplotu jen těsně nad 10°C, je to o mnoho příjemnější, než když zamrzá voda v kropenkách. Vzpomínám, že jsem si někdy po hodině dirigování v takové zimě nebyl schopen rozepnout knoflík u bundy.

O vánocích se zpívalo hodně, a tudíž se muselo také hodně zkoušet. A protože v té době fungovaly v Třebíči tři sbory a zpěváků a muzikantů nebylo nikdy nazbyt, musel se pečlivě připravit program zkoušek a provedení, aby ti, kteří zpívají, nebo hrají na více místech stačili přecházet. I kněží respektovali, že nechtějí-li být bez varhan a zpěvu, nemohou měnit pořad bohoslužeb.

Účinkoval jsem stejně jako mnozí další ve všech třech kostelích. Na domácím kůru jsem provedení řídil, na Jejkově jsem většinou zpíval tenor, a v bazilice co bylo potřeba. Od basového sóla přes housle a violu až po tympány. Náš vánoční program vypadal asi takto. Vše začalo štědrovečerní dětskou mší u sv. Martina. Ve 22 hodin začínala „půlnoční“ v bazilice, odtud jsme se přemístili na opravdovou půlnoční na Jejkov. Zprvu, kdy byl u sv. Martina pouze ženský sbor, jsme několikrát zpívali na jitřní, která začínala v 5 hodin. Ta byla později zrušena a tak smíšený sbor zpíval u sv. Martina v 8 hodin. A naše vánoční putování jsme ukončili v 10 hodin v bazilice. I další dny byly pečlivě rozdělené. Svátek sv. Štěpána měl rezervován Jejkov, odpoledne byl v bazilice koncert všech tří sborů, neděle mezi svátky byla zadána pro Svatomartinský sbor atd.

Po vánocích byla chvíle klidu pro odpočinek a hlavně pro přípravu not na další rok. Kopírky tehdy samozřejmě ještě nebyly, a i když sbor nebyl velký a z jednoho partu někdy zpívali dva zpěváci, divím se, jak se to tenkrát vůbec všechno dalo stihnout. Zpívali jsme už na Hromnice, v postní době každou neděli. Velikonoce byly zase rozděleny, na nás vyšlo velikonoční pondělí. A to už se blížily májové pobožnosti, Svatodušní svátky a Boží Tělo. Ani prázdniny si zpěváci neužili celé. Na svátek Proměnění Páně se zpívalo na Jejkově a od půle srpna se zkoušelo na Mariazellskou slavnost u sv. Martina, konané na památku zasvěcení

Třebíče Panně Marii v roce 1766. Tato slavnost s růženci, zpěvy a intrádami se koná i v dnešní době, ale my jsme ji tehdy, kdy se do zahraničí nemohlo, prožívali zcela jinak než dnešní poutníci, kteří se právě z Mariazell vrátili. Od začátku září se pak pomalu začínalo cvičit na říjnové pobožnosti, a tak se rok uzavřel.

Stejně jako stále se menší skupina pamětníků na tuto dobu rád vzpomínám. Tehdejší zpěváci a hudebníci za svoji obětavost jistě zaslouží velké uznání

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo navázat na Kapitoly z dějin hudby v Třebíči, které Dr. Otmar Urban vypracoval a vycházely jako příloha zpravodaje města Třebíče. Tyto kapitoly se zabývaly jak duchovní tak i světskou hudbou v Třebíči a to prakticky od prvních známých zpráv o hudebním dění a nejstarších dochovaných hudebních dokumentech na území města až do počátku druhé poloviny 20. století. Tato práce je na rozdíl od zmiňovaných Kapitol zaměřena pouze na hudbu duchovní a to v období následujícím, tedy v druhé polovině 20. století.

Podle mého názoru byla tato doba pro duchovní hudbu v Třebíči velmi příznivá, působily zde tři chrámové sbory a bylo provedeno mnoho kvalitních skladeb. Bylo to i díky tomu, že byli v Třebíči schopní varhaníci a sbormistři a také hodně dobrých, ochotných a pracovitých zpěváků a hudebníků. Je to doba poměrně nedávná, ale některé skutečnosti již pamatuje jen několik nejstarších pamětníků. Jsem ráda, že jsem je mohla oslovit a zachovat tak informace o hudebním dění na třebíčských kůrech pro další generace.

Pokládala jsem za nutné v úvodu práce alespoň velmi stručně popsat dějiny města a kostelů, aby měl čtenář ucelenou představu a nemusel tyto informace vyhledávat v dalších spisech. Nejobsáhleji je zpracovaná část pojednávající o dění na kůru kostela sv. Martina. Je to proto, že svatomartinský sbor byl v této době, zvláště koncem století nejaktivnějším sborem co se týče kvantity i kvality prováděných skladeb. Na svatomartinském kůru je také vedena kronika, ze které se dá čerpat.

S koncem století končí i události popsané v této práci. Je potěšitelné, že tím nekončí duchovní hudba na třebíčských kůrech. Svatomartinský sbor dále pokračuje ve své činnosti a na Jejkově vznikl v nedávné době mladý sbor Serafín, pod vedením Karla Tomka. Lze si jen přát, aby se hudebníkům v Třebíči dařilo a jejich činnost v příštích letech tak mohla být předmětem další takovéto práce.

Anotace

Tato práce se zabývá liturgickou hudbou v Třebíči ve druhé polovině 20. stol. Práce je rozdělena do dvou částí. V první části jsou pro orientaci stručně popsány dějiny města a kostelů, druhá část se věnuje práci chrámových sborů, provedeným skladbám a některým lidem, kteří se na chrámové hudbě v Třebíči velkou měrou podíleli.

Je to jediný dokumentem mapující liturgickou hudbu dané doby v katolických kostelech v Třebíči.

Annotation

This thesis explores liturgical music in Třebíč in the second half of the twentieth century. It is divided into two parts. For ease of reference the first part provides a brief description of the history of the town and its churches. The second part focuses on the work of different church choirs, the performed compositions and some of the people that have played a major role in liturgical music in Třebíč.

The thesis is the only paper charting liturgical music of the given period in Catholic churches in Třebíč.

Použitá literatura

Urban Otmar PhDr.; *Kapitoly z dějin hudby v Třebíči*; (příloha Zpravodaje města Třebíče)

Žamberský Antonín, Uhlíř Jiří; *BAZILIKA bývalého opatství benediktinů V TŘEBÍČI*; Arca JiMfa Třebíč 1995

Zejska Radovan; *DĚJINY CHRÁMU SV. MARTINA V TŘEBÍČI*; Arca JiMfa Třebíč 1997

Paik Jaroslav; *KRONIKA svatomartinského kůru v Třebíči*; (ručně psaná nestránkovaná)

Špaček Jan Augustin Ing. Mgr. ; *Diplomová práce, Liturgická hudba a zpěv v chrámu Proměnění Páně v Třebíči – Jejkově*; Olomouc 2001

Pacnerová Helena; *Výpisy z Jejkovské farní kroniky*; pro technického administrátora děkanství, r. 1993 (psáno rukou, uloženo na děkanství)

Joura Jiří; Horácké noviny (týdeník města Třebíče), *čl. Klášterní kapucínský kostel na Jejkově*, 18. 2. 2005

Pacnerová Helena; *Naše společenství* (měsíčník trebičských farností), *čl. Naše nové zvony*, ročník VIII., č. 2, 2. února 1997

Pacnerová Helena; *Naše společenství* (měsíčník trebičských farností), *čl. Do domu Hospodinova půjdeme s radostí*, ročník XV., č. 2, 1. února 2004

OKR Strany za životní jistoty Třebíč; *Zpravodaj města Třebíče* (měsíčník města Třebíče) *čl. Osobnosti města Třebíče – PhDr. Otmar Urban*, ročník 2000, č. 1

Urban Otmar PhDr; *Zpravodaj města Třebíče* (měsíčník města Třebíče) *čl. Bohumil Palát*, ročník 1993, č. 9

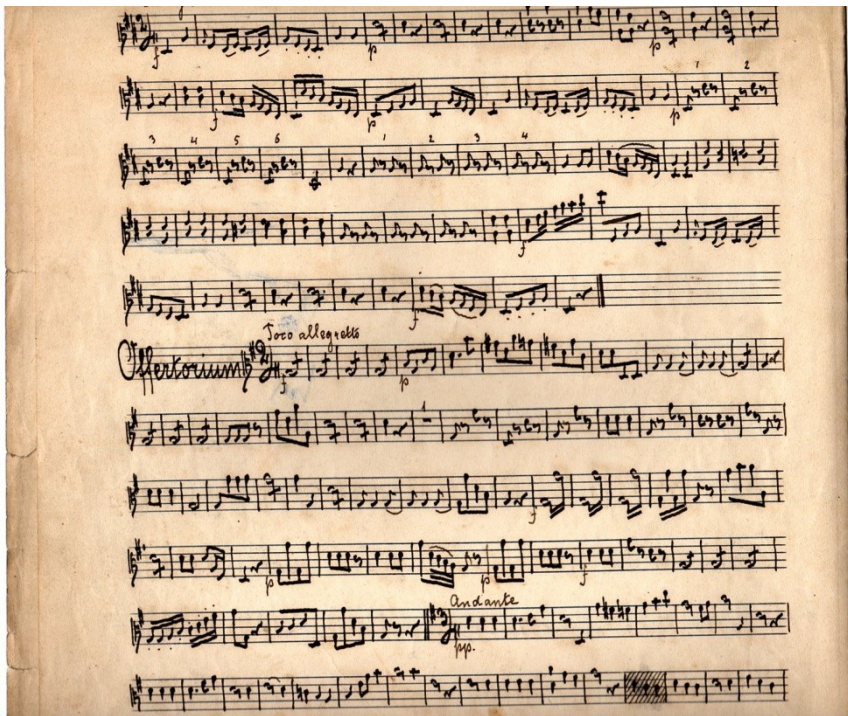
Osobní svědectví Jaroslava Paika a Heleny Pacnerové, kteří také poskytli materiály do příloh.

Přílohy

Příloha č. 1

Torzo ozdobného rámu nalezeného ve věžní místnosti za varhanami

Příloha č. 2

Porovnání violových partů Offertoria Třebíčské jitřní mše (opis J. Blahovce) a Pastorelli Vincence Maška Eja vos pastorculi (skladba označena neznámým opisovačem jako samostatné graduale č. 1. Jako č. 2 je na stejném listu opsaná Novotného pastorella Vítej malé Jezulátko)

Příloha č. 3

Zleva L. Buš, M. Buš a J. Paik

Příloha č. 4

Dětský sbor s Marií Weignerovou (kol. r. 1955)

Příloha č. 5

Zprava (s party v rukou) Vilém Novotný, Dr. Otmar Urban a Rudolf Urban

Příloha č.6

Dětský sbor s P. Antonínem Slámou r. 1969

Příloha č. 7

Za dětským sborem zprava: J. Matys, P. J. Hložek, J. Paik a P. J. Kampf (1970)

Příloha č. 8

Dětský sbor na kůru v Přibyslavicích

Příloha č. 9

Sbor mládeže s K. Tomkem

Příloha č. 10

Z provedení Říhovského České mše v bazilice

Dr. JIŘÍ LABURDA
KŘIVÁ 4
130 00 PRAHA 3
tel. 822405

Praha, 12. října 1993.

Vážený pane sborníkáře!

Když jste mi napsal poprvé, udělal jste mi velkou radost, ale jak se zdá, v této tradici pokračujete i nyní v nezmenšené míře, neboť jste mi tentokrát odpověděl tvůrčím činem a já Vám od srdce děkuji za provedení mých skladeb.

Váš komorní sbor Canto allegre je zřejmě schopným tělesem tělesem, když jste dokázali nastudovat, byť jen jedno z těch, ne právě snadných motet. Málomocný sbor si na ně troufne a proto byla má radost tím větší.

Ovšem i provedení Mše Cum canto popolare je pro mne důležité, neboť teprve to Vaše bylo skutečnou premiérou. Skladba byla totiž dosud provedena pouze místy po jednotlivých větách a jediné dosavadní provedení celé mše bylo uskutečněno v Červeném Kostelci, ale lidový zpěv nahradilo dívčím sborem. Tato premiéra je pro mne tím cennější, neboť jste ji realizovali v menším městě a překvapuje mne, že Vám to nedělalo větší potíže. Já vím, Vy sice vyjadřujete určité výhrady, ale oprávněně se domnívám, že máte dost vysoké nároky a proto že vlastní provedení bylo opravdu na výborné úrovni. - V tomto směru srovnáním vytrvalou snahu pana Jos. Hercla zde v bazilice sv. Jakuba, když se snaží provádět Ebenovu Missu Cum populo, ale zpravidla tam musí pozvat skupinu věřících z jiných farností Prahy, které zpěv předem důkladně naučí. Velmi Vám děkuji, že jste se zmínil o Vašich zkušenostech tohoto druhu: několik krátkých nácviků s lidem, vždy před mší svatou, rozdaní partů pro věřící, jakož i skutečnost, že nebylo potřeba lid dirigovat a že trubka jako vodítko zcela stačila. Dal jste tím za pravdu mému předchozímu odhadu. Víte, mně se do podobného pokusu moc nechtělo, ale snažil jsem se vyhovět přání pana Hercla, kterého si velice vážím, jakož i přispět činem tam, kde je to právě zapotřebí. Škoda že třebeč není trochu blíže, určitě bych si přijel zapívat s věřícími, zejména svatováclavské Agnus Dei s velkou chutí.

Prosím, předejte můj vřelý dík oběma Vaším sborům, z něhož Vy sám přijmete ten díl nejpodstatnější!

Já sám jsem letos byl opět postaven před úkol vytvoření dalších mší a tak v první polovině roku vznikla nedlouhá Missa Sisti-
na, pro sbor a cappella a právě v této době pracuji již na náčrtu poslední části - Agnus Dei nové mše pro dětský, nebo ženský sbor a varhany. Potom bych si chtěl ale v tomto žánru dát trochu větší přestávku, neboť jinak by hrozilo, že by další mše byly jedna jak druhá, což bych pochopitelně nechtěl.

Ještě bych Vám chtěl poděkovat za zaslání velice sličně vypraveného exempláře cantu popolare. Je dokonalý a i podle něho mohu usuzovat, že také Vaše provedení byla neméně dokonalá. Moc Vám i oběma sborům děkuji a přeji Vám mnoho krásných úspěchů!

S mnoha srdečnými pozdravy

Váš

Jiří Laburda

*P.S. Nejlépe se by Chuošice přečetly
nejakou německou transkripcí?*

Příloha č. 11

Dopis od J. Laburdy

ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA

Svatomartinský sbor Třebíč
pod záštitou jednoty Musica sacra
pořádá ve dnech 22. - 29. května 1994

TÝDEN DUCHOVNÍ HUDBY

za účasti sborů:

Wiener Vokalensemble (Rakousko)
Capella Moraviae Brno
Campanula Jihlava
Chorus Coronae Kostelec n/Orl.
Smíšený sbor třebíčských učitelů
Canto alegre Třebíč
Chrámový sbor Jaroměřice n/Rok.
Chrámový sbor Mrákovín
Chrámový sbor Tišnov
Chrámový sbor Dalešice
Chrámový sbor Jezeřany - Maršovice
Sbor třebíčské mládeže
Campanella, dětský sbor ZUŠ Třebíč
Chrámový sbor Třebíč - Jejkov
Svatomartinský sbor Třebíč

ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA ſſUSICĀ SACRA

Příloha č. 13

Svatomartinský sbor

Příloha č. 14

Svatomartinský sbor v Langau

Příloha č. 15

Svatomartinský sbor v Boskovicích

Příloha č. 16

Společné vystoupení v Telči řídí Milena Kopečná

DUCHOVNÍ HUDBA BEZ HRANIC MUSICA SACRA ÜBER DIE GRENZEN

BAZILIKA sv. PROKOPA 10.10.1999, 16:30 hod

SLAVNOSTNÍ KONCERT

Program:

Josquin DESPREZ: TU PAUPERUM REFUGIUM
Robert FÜHRER: BENEDICTUS
Ralph M. JOHNSON: PRAISE THE LORD *Smišený sbor třebíčských učitelů* TŘEBÍČ

Jacob ARCADELT: AVE MARIA *Retzer Männergesangverein* RETZ

Anonym: VĚČNÝ KRÁLI PANE NÁŠ
Franz SCHUBERT: HEILIG, HEILIG
Vlastimil PEŠKA: CREDO *Znojmia* ZNOJMO

G. P. da PALESTRINA: SICUT CERVUS DESIDERAT
Edward ELGAR: AVE VERUM *Wiener Vokalensemble* WIEN

G. P. da PALESTRINA: GLORIA PATRI
O BONE JESU
SALVUM FAC REGEM *Chrámový sbor* JAROMĚŘICE N. R.

Franz SCHUBERT: GOTT IST MEIN HIRT *Retzer Männergesangverein* RETZ

Anonym: NITIDA STELLA
Daniel L. SCHUTTE: HERE I AM, LORD
Spirituál: OHEŇ PLÁL *Ratolesti KG* TŘEBÍČ

Hans Leo HASSLER: CANTATE DOMINO
Albert REITER: SONNE *Singgruppe* GERAS

Anonym: SANTO, SANTO
Anton BRUCKNER: OS JUSTI
Zdeněk LUKÁŠ: SANCTUS *Svatomartinský sbor* TŘEBÍČ

Alessandro SCARLATTI: EXSULTATE DEO
Anton HEILER: GRAD DORT *GMV* HORN

.....////////////////.....

M. S. BIECHTELER: AD CANTUS AD CHOROS
Jan Dismas ZELENKA: BENEDICTUS SIT DEUS PATER
Joseph HAYDN: DIE HIMMEL ERZÄHLEN DIE EHRE GOTTES

Spojené pěvecké sbory
Malý smyčcový orchestr ZUŠ TŘEBÍČ

dirigent Manfred LINSBAUER

Retzer Männergesangverein
1850 - 2000

Wahlspruch:
Wo man singt, dort laß Dich nieder!
Böse Menschen haben keine Lieder.

Musica Sacra über die Grenzen

Retz, 20./21. Mai 2000
Hauptplatz, Althof, Dominikanerkirche,
Stadtpfarrkirche

Programm

Samstag, 20. Mai:

- 15:00 Festzug, Eröffnung vor dem Rathaus, Offenes Singen
- 19:30 Festkonzert des MGV Retz 1850 im Althofsaal

Sonntag, 21. Mai:

- 10:00 Festgottesdienst in der Stadtpfarrkirche
- 10:30 Festgottesdienst in der Dominikanerkirche
- 11:30 Präsentation der historischen Orgel in der Rathauskapelle
- 16:30 Abschlusskonzert der Chöre mit Orchester
František Škroup: Missa in D-Dur (Gesamtchöre)
Dirigent: Jaroslav Paik
(Eintritt: ATS 80,- = Kč 80,-)

Teilnehmer:

- 11 österreichische Chöre aus Geras, Hollabrunn, Horn, Langau, Mödling, Pulkau, Retz, Wien, Zellerndorf
- 9 tschechische Chöre aus Jaroměřice, Jihlava, Třebíč, Znojmo

Gesamtleitung: OstR Prof. Dr. Manfred Linsbauer

Příloha č. 18

Festival Duchovní hudba bez hranic Retz

MUSICA SACRA ÜBER DIE GRENZEN

MUSICA
ÜBER DIE GRENZEN
BEZ HRANIC
SACRA

Tschechische und österreichische
Chöre
aus:

Mödring
Horn
Wien
Znojmo
Třebíč
Jaroměřice
Langau
Geras
Pernegg

musizieren gemeinsam.

KLOSTER PERNEGG

Sonntag, 18. Oktober 98

Programm:

9 Uhr 30: Festgottesdienst
Zelebrant: Der Abt des Stiftes Geras, Prälat DDr. Joachim Angerer O.Praem.)

10 Uhr 45: Klosterführung und Chorphad

14 Uhr: Offenes Singen

16 Uhr 30: Chor-Orchesterkonzert
Mit Werken von Haydn, Mícha, Mozart, Pachelbel, Vejvanovský.
(Lehrchor u. Orchester Třebíč, GMV Horn 1856, Wiener Vokalensemble)
Dirigent: Jaroslav Paik

Gesamtleitung: Manfred Linsbauer

Eintritt: ATS 100,- bzw. KCS 60,- Festführer gegen Spende erhältlich

Příloha č. 19

Pernegg

Konzertreihe Wiener Vokalensemble 2000/01 - 2. Konzertabend

Canisiuskirche/Krypta - 26. November 2000

9.. Lustkandlgasse

17:00 Uhr

FESTKONZERT

„10 Jahre Partnerschaft mit Třebíč (CZ)“

Jakub Jan Ryba

Böhmische Hirtenmesse

Adventmusik aus den Archiven der beiden Chöre

Helena VALOVÁ (Sopran) Günter GEBER (Tenor)
Gerti SCHULZ-DOZLER (Alt) Elmar GIPPERICH (Bass)
Thomas REUTER (Orgel)

Lehrerchor und Orchester der Stadt Třebíč

Wiener Vokalensemble (Einstudierung: Manfred Linsbauer)

Dirigent: Jaroslav PAIK

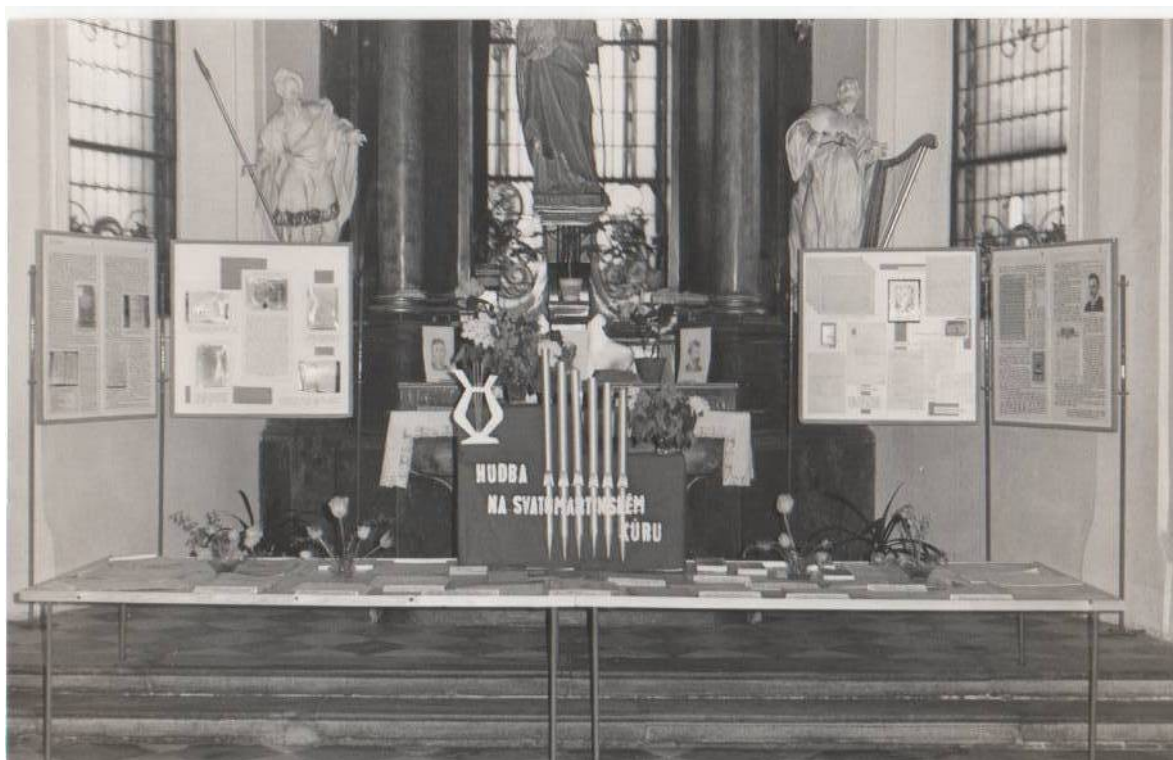
*Der Konzertabend steht unter der Schirmherrschaft
von S.E. Herrn Jiří Gruša, Botschafter der Tschechischen Republik*

Karten zu 150,- an der Abendkasse
Vorausreservierung: 120,- (01/310 13 48 oder Pfarrkanzlei)

Příloha č. 20

Vídeň

Příloha č. 21

Výstava v kostele sv. Martina

Vážený pane kolego,

Děkuji za Váš milý dopis i Vaši nabídku. Správně předpokládáte, že na poli duchovní hudby se snažím občas pracovat, pokud mít čas a jiné objednávky dovolují. Kromě Missy Adventus mám nyní novou, leč obtížnou skladbu s permanentním zapojením lidového zpěvu "Missa cum populo". V Bärenreiter-Verlagu vyšly i mé Liturgické zpěvy k různým svátkům, jsou však vytištěny pouze latinsky a německy a nemám teď vůbec čas, vepisovat do not původní český text. Snad bychom se někdy později mohli domluvit, pokud byste měl zájem, že bych Vám tištěné noty věnoval a k tomu půjčil rukopis české verze, tak, abyste si mohli české překlady přenést do tištěných not a pak mi rukopis opět vrátili.

Jelikož ale Váš projekt je přece jen terminovaný a nesnese příliš dlouhého odkladu, příkládám Vám svá Cantica Comeniana. Jsou psána buď pro ženský sbor a zobcovou flétnu, anebo pro a-capella smíšený sbor, leč takový, jaký se často vyskytuje, t.j. s dostatečným počtem ženských hlasů ale s nedostatkem mužů, proto jsem volil složení S, A, bariton, tedy tříhlas.

Myslím, že tato skladba by posloužila jak Vaší výstavě, tak i Vašemu sboru a je mi potěšením, že ji mohu Vám a Vaším zpěvákům věnovat.

Přeji hodně zdaru Vašemu snažení a srdečně Vás zdravím

Váš

Příloha č. 22

Dopis od Petra Ebena

v úterý 21. října 1985

Milý pane sborníkáře!

Dejají Vám se i děkuji za váš
milý dopis a za zprávu o tom, že pro váš
sbor připadá v příštím roce v úvodu Magnificat,
několik sólových věcí a mariámský dvojzvěř.
Mám z toho radost hned ze dvou důvodů:
mohu slyšet a se slyšeného vycházet dále.
Je zajímavou jistou část vaše myšlenky a postřehy.
Je to pro mě velice pracné.

S připravením motového materiálu
nespěchejte. Jste velmi vytížení a tak šetřte síly.
Na vydání mot nespěchejte. I u nás je rodina o
větším počtu dětí a tak všim.

Prej vám hodně zdraví, životní energie
a radosti do všeho co budete! Srdčně zdravím váš
sbor.

František Emmert

Příloha č. 23

Dopis od Františka Emmerta

Příloha č. 24

Bohumil Palát slaví své 60. narozeniny (sedící s kytkou v ruce) spolu s chrámovým sborem před kostelem na Jejkově (s brýlemi sedí druhý zprava Dr. Otmar Urban a vedle P. Kasiána Válka sedí čtvrtý zleva Rudolf Urban)